№ 72 Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47. | מאָנטאָג, י"ג אדר ב' תרפ"ט. | 25 marca 1929 r. | 22־טער יאהרגאַנג.

פּוילען שטרעבט צו אַ שלום מיט דייטשלאנד

גרויסע רעדע פון אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי וועגן מינדערהייטס־פּראָבלעם און וועגן שלום

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש) געכטען איז אין זאַל פון דער פּוילישער „רעסורסא" פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון דער „געזעלשאַפט צו פאָרשען אינטערנאַציאָנאַלע פּראָגען, די פערזאַמלונג האָט געעפענט מיט אַ לענגערער רעדע פּראָפעסאָר קוטשאַ־נשעווסקי. דערויף האָט געהאַלטען אַ גרויסע רעדע דער אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי. אין אָנהויב האָט ער אָפּגעגעבען אַ בעריכט פון די פערהאַנדלונגען וועגען דער מינדערהייטס־פּראַגע אויף דער סעסיע פון דער פעלקער־ליגע אין גענף. ער האָט געזאָגט, אַז די אינטערנאַציאָנאַלע פּאָליטיק איז ניט אָפּהענגיג פון די געשיקטקייט פון די דיפּלאָמאַטען אָדער פון דער קאָניונקטור, נאָר פון דער אינערליכער פּאָליטיק פון יעדען לאַנד. איבערגעהענדיג צו דער דיסקוסיע וועגען דער מינדערהייטס־פּראַגע אין גענף האָט מיניסטער זאַלעסקי געזאָגט, אַז עס איז צו בעדויערען, וואָס דער קאַנאַדישער פאָרשלאַג וועגען די מינדערהייטען טרעפט זיך צוזאַמען מיט'ן דייטשען פאָרשלאַג וועגען דער פראַגע און מען קען בעקומען דעם איינדרוק פון אַ דייטש־קאַנאַדישער אַקציע. אויף אַזאַ וועג וועט מען צו קיין פערשטענדיגונג מיט די מינדערהייטען נישט דערגרייכען. שטרעזעמאַן איז נישט אויסען קיין אידעאַלע מאָטיוון, ער מיינט נישט יושר און שלום. דער שלום דאַרף קומען אין יעדען לאַנד דורך אַ לאָיאַלע בעציהונג פון דער מינדערהייט צו דער מעהרהייט. אין פּוילען איז געקומען צו אַ פערשטענדיגונג מיט דער דייטשער מינדערהייט און אַן אַלגעמיינע דייטש־פּוילישע פערשטענדיגונג וועט ברענגען פיל נוצען ביידע פעלקער און וועט בעפעסטיגען דעם שלום אויף דער וועלט.

אַרעסטירט אַ קאָמוניסטישע מיטינג אין פּאַריז

פּאַריז, (ספּ.) אויף דער פּאַרישטאָטישער גלוויניש איז פאָרגעקומען אַ קאָמוניסטישער מיטינג. פּאָליציי האָט געטריבען צוזאַמען דעם המון, אָבער די קאָמוניסטען האָבען גענומען אַטאַקירען די פּאָליציי. פּאָליציי האָט דאַן אַלע פערזאַמעלטע אַרעסטירט. 20 פערזאָן זיינען פערבליבען אין אַרעסט.

1 פּאָליצאַנט איז פערוואונדעט געוואָרען.

8 אויסוואורפען בעפאַלען אַ 16־יעהריג מעדעל איז מיטען גאַס און פערגוואַלטיגען זי.

ראַדאָמסק. (טעלעפאָניש). געכטען האָבען דאָ אַ באַנדע אויסוואורפען פערגוואַלטיגט אַ 16־יעהריג מעדעל אַנטאָנינא מ. בעת זי איז אין איינעד אַהיימגעגאַנגען פון איהרע בעקאַנטע זענען זי בעפאַלען 8 אויסוואורפען, זי אַריינגעשלעפּט אין אַ טונקעלען הויף און זי מאַנס געווען.

די געשרייען פון דער פערגוואַלטיגטער האָט דערהערט אַ פּאָליציאַנט, וואָס האָט בעוויזען איינעם פון די לייט צו פערהאַלטען. ער האָט דאַן איבערגעגעבען די נעמען אויך פון די איבעריגע און אַלע זענען אַרעסטירט געוואָרען. די העסליכע שאַנד־טאַט האָט אין דער שטאָט אַרויסגערופען אַ געוואַלטיגע עמפּערונג.

—0—

געענדיגט דעם שטרייק אין די יוד. שולען אין ווילנא

ווילנאַ, (טעל.) די פערהאַנדלונגען צווישען דער ווילנער קהלה און די לעהרער פון די יודישע און העבּרעאישע שולען, וועלכע האָבען פערשטרייקט צוליב דעם, וואָס די קהלה האָט נישט אויסגעצאָהלט די סובסידיעס האָבען זיך געענדיגט פערענדיגט. דער שטרייק ווערט ליקווידירט. מאָרגען, מאָנטאָג וועלען שוין אַלע שולען זיין געעפענט. די קהלה צאָהלט גלייך אויס די שולען 15 טויזענד זל. און דעם קומענדיגען חודש וועט זי געבען 5 טויזענד זל.

פּרייסישע רעגירונג וויל אַריינלאָזען טראָצקי'ן קיין דייטשלאַנד

נאָר מיניסטער העלפערדינג איז נעגנע

בערלין, (ספּ.) די צייטונג „מאָנ־טאָג מאָרגען" מעלדעט, אַז די פּרייסי־שע רעגירונג איז מסכים אַריינצולאָזען טראָצקי'ן קיין דייטשלאַנד בלויז דער באַנג. מיניסטער העלפערדינג איז געגען דעם.

אַ נייע יודישע קאָלאָניע איז א"י ביי תל־אביב

ירושלים, 24. מערץ (יט"א) 15 קילאָמעטער אויף צפון־זייט פון תל־אביב איז געגרינדעט געוואָרען אַ נייע יודישע קאָלאָניע מיט'ן נאָמען „הדר". די קאָלאָניע האָט אַ שטח פון 16 הונדערט דונאָם באָדען.

25

אונזער ג' פערוואַלטונגס־מיטגליד און עהרען־ווירטשאַפטס־לייטער

ה' לייבוש שפּירא און פרוי

צו זייער זילבערנער האָכצייטס־פייערונג ווינשען מיר זיי זיך צו עלטערן אין נחת און פרייד און זיי זאָלען דערלעבען צו פייערען זייערע גאָלדענע האָכצייט אין אונזער אַלטנייעלאַנד.

די פערוואַלטונג פון „לינת החולים"

25

מזל־טוב!

אונזער הערציגען מזל־טוב ווינשען מיר אונזער עהרען־מיטגליד הנדבן והעסקן

ה' לייבוש שפּירא און פרוי

צו זייער זילבערנער חתונה.

מיר ווינשען זיי צו דערלעבען זייער גאָלדענע חתונה בתוך נחת ורהבה.

די פערוואַלטונג פון „נותן־לחם" אין לאָדז.

צו דער חתונה פון מיין ליבע שוועסטער און ג' פריינדין

רוזשאַ שמולעוויטש

מיט ה' שמואל פּאָזנאַנסקי

ווינשען אַ הערציגען מזל־טוב און אַ גליקליך צופרידען צוזאַמענלעבען.

חיים שמולעוויטש

געניא ניימאַן

„שומרי ומזהירי שבת" עם ועד הרבנים בראש

ס'כט בעקאַנט דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז, אַז עס ליגט אַ חוב אויף יעדען יוד, וואָס קויפט „משלוח מנות" על פּורים געבעקס און אייך געטראַנ־קען און אַלע אַנדערע זאַכען, דאַרף געקויפט ווערען אויסדריקליך נאָר ביי די יודען, וואָס האַלטען צו די געשעפטען אין שבת. בעזונדער די, וואָס האַלטען אָפען שבת די געשעפטען זענען זייערע מאכלים און געטראַנקען נישט בחזקת כשרות. ובכלל ליגט אַ חוב אויף יעדען יוד צו שטיצען די יודען, וואָס האַלטען צו שבת די געשעפטען.

Dr. med. Adam BENDER

Przejazd 30, Telef. 54-68.

ספעצ: פאַר אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 5—7 נאָכמיטאָג.

0089

דער בעוואוסטער טוך און קאַרט־לאַגער

O. MILGROM, Łódź

CEGIELNIANA 43, Tel. 13-68.

עמפּפעהלט צום איצטיגען פריהלינגס־ און זומער־סעזאָן אַ רייכען אויסוואַהל פון די מאָדערנסטע הערן־ און דאַמען־שטאָפען ביליצער, טאַמאַשאָווער, זגיערזשער, לעאַנארד און אַנדערע גינסטיגע בעדינגונגען! ═══ הורט און דעטייל ═══ רעיעלע בעהאַנדלונג!

אַ הערצליכען מזל־טוב!

צו דער פערלאָבונג פון מיין ליבען פריינד

יהודה שטייער (פון לאָדז)

מיט פרל. יפה ראָטשטיין (פון א"י טבריה)

ווינשט אַ גליקליכע צוקונפט אין דער נייער היים

מנחם אורבאַך.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער פריינדין פרל. ליבאַ גראָסמאַן מיט ה' מאַקס קאָהן מיט פיל גליק ווינשען אַ הערצליכען מזל־טוב און פיל גליק

פעלאַ רוזשאַ. מאַניעק וואַרשאַווסקי.

בעקאַנטמאַכונג.

אין מיין ערשטקלאַסיגען הערען און דאַמען־פריזיר־אַנשטאַלט זענען די פּרייזען ערמעסיגט געוואָרען

דאַמען־סאַלאָן:		מענער־סאַלאָן:	
דאַמען שערען	80 גר.	ראַזירען	40 גר.
קאָפּוואַשען און		שערען	80 גר.
האָר־טרוקענען	1.50 זל.	יונגלעך שערען	50 גר.
מאַניקיור	70 גר.	עלעק. מאַסאַזש	50 גר.
אָנדולאַציע	1 זל.	קאָפּ־וואַשען	50 גר.

קומט און איבערצייגט אייך! מיט אַכטונג ערשטקלאַסיגער פריזיר־אַנשטאַלט

מ. קופּקאַ, פּאָלודניאָוואַ 12

פּריוואַטע טאַנץ שולע

פון די נייסטע טענץ

דיפּל. לעהרער י. ווינטרויב

נעמט אָן איינשרייבונגען אויף איינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאָמפּלעטען יעדען טאָג פון 10 פריה ביז 10 אָוונט

44 קילינסקיעגאָ 44

2־טער הויף פּאַרטער

די לעקציעס קומען פאָר אונטער דער פּערזענליכער לייטונג פון י. ווינטרויב

בעני אַסיסטענט — רוטינירטער טענצער זשאַן־קינג

צום אַנקומענדען פּורים

עמפּפעהלט די גוט בעקאַנטע קאָנדיטאָריי

מ. קנאַבעל גלובנאַ 41

טעל. 16־72 (פריהער פל. וואָלנאָשטשי 11)

אַ גרויסען אויסוואַהל פון פאַנטאַזיע טאָרטען הערבאַטניקעס, שאָקאָלאַדען אויך באָמבאָניערען

Dr. Niewiażski

האָט זיך איבערגעצויגען אויף אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40

נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוונד.

ספּעציאַל־אַרצט פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער שוואַכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

פלעגט די פיס

PEDICURE

S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka) m. 10, tel. 70-37

נעמט אָן פון 11—2 און פון 4—7 אָ. געוועזענער מיטאַרבייטער ביי מיסטער עלעמאַן (הינעד־אויגען־אַנשטאַלט אין לאָנדאָן). ספּעציאַליסט צו בעזייטיגען הינער־אויגען און האָרנהויט ווי אַריינגעוואַקסענע נעגעל אַהנע שמערצ

Dr. med. A. Mazur

ספּעציעל־אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז־קראַנק ווי אויך שטום און שפּראַך־פעהלער

ווסכאָדניאַ 65

איינגאַנג אויך דורך פּיעטריק. 46) טעל. 66-01

Dr. med. Albert Gotlib

אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען־קראַנקהייטע

פּיעטריקאָווער 26, טעלעפ. 77-50

נעמט אָן פון 8—10 און פון 4 ביז 7 אָוונד.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA

גדאַנסקאַ 28, טעל. 41-46

ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענק־קראַנקהייטען :— פערקרימונגען פון פּלייצעס און גלידער. :—

אייגענע פּראַצאָווניע

פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי וויקלאַדקעס וועגען פּלאַטפוס, קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען א. ז. וו. נעמט אָן פון 5—7

אמעריקא שיקט קריגס-שיפען
צו דערדריקען דעם אויפשטאנד אין מעקסיקא

לאנדאן. (ספ.) פון מעקסיקא קו-מען אן ידיעות, אז דארט האט זיך שטארק צופלאקערט דער אויפשטאנד. דער אמעריקאנער קאנסול אין מעקסיקא האט זיך געווענדעט צו דער רעגירונג וועגען אנעמען רעצידירענדע שריט.

לאנדאן. (ספ.) לויט א צווייטער ידיעה האבען די אמעריקאנער קריגס-שיפען בעקומען א בעפעהל אפצושווימען קיין סאנט יאנג.

אונגארישער פרעמיער ביי מוסאלינ'ען.

בודאפעסט, (א. וו.) דער אונגא-רישער פרעמיער גראף בעטלען איז אפ-געפאהרען קיין איטאליען. אין די אפע-לאציעלע קרייזען זאגט מען ארויס די מיי-נונג, אז בעטלען וועט בעת זיין בעזוך אין איטאליען זיך צוזאמענטרעפען מיט מוסאלינ'ען, כדי ארומצורעדען די אק-טועלע פראגען פון דער לויפענדער פאליטיק.

פייערליכע צערעמאניע מיט דער טרומנע פון מארשאל פאש

פאריז, (ספ.) ע סאוז פארגעקומען די צערעמאניע פון אריינלעגען דעם קער-פער פון מארשאל פאש אין דער טרומנע. אין דער צערעמאניע האבען אנטייל גע-נומען אלע מיניסטארען. ביי דער טרומ-נע איז אוועקגעשטעלט געווארען א עה-רען-וואך.

צוזאמענשטויס צווישען מאניפעס-טאנטען און פאליציי אין בערלין

בערלין, (ספ.) א גרופע מאניפעס-טאנטען האט זיך געפרובט צוקריגען צום פאלאץ פון מיניסטעריום. פאליציי האט די מאניפעסטאנטען נעגומען פונאנ-דערטרייבען און ס'איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען די מאניפעס-טאנטען און דער פאליציי. עטליכע פער-זאן זענען פערוואונדעט געווארען.

באראן ראטשילד געשאנקען דעם ירושלים'ער אוניווערזיטעט וויכטיגע ארכעאל. געגענשטאנדען

ירושלים, 24. מערץ (יט"א) באַ-ראָן עדמונד ראָטשילד, דער נציב הידוע האט געשאנקען דעם העברעאישען אוני-ווערזיטעט איינינע ארכעאלאגישע גע-גענשטאנדען, וואס זענען אויסגעגראבען געווארען דורך דער ארכעאלאגישער עקספעדיציע צווישען עיר דוד און גזר.

מוסולמענער פראטעסטירען געגען איבערגעבען די קאנצעסיע אויפ'ן ים-המלח יודען

ירושלים, 24. מערץ (יט"א) דער העכסטער מוסולמענישער ראט און די אראבישע עקזעקוטיווע האט אוועקגע-שיקט צום ענגלישען קאלאניאל-אמט פראטעסט-טעלעגראמען געגען דעם אי-בערגעבען די קאנצעסיעס צו עקספלא-אטירען די אוצרות פון ים-המלח די יו-דישען אינזשענירען נאוואמייסקי און טולאק.

די לויה פון ערמארדעטען רעד. איז בעלגראד

בעלגראד, (ספ.) בעת דער לויה פונ'ם ערמארדעטען רעדאקטאר פון דער וואסט זענען קיין אינצידענטען נישט פארגעקומען בלויז איינינע ארבייטער זענען ארעסטירט געווארען.

דער פערשטארבענער יודישער וויצע-פרעזידענט פון קראקע אינזש. סארע

אלס 13-יעהריג יונגעל האט דער פערשטארבענער זיך בעטייליגט אין דער „פאווסטאניע" פון יאר 1863.—אויפ'ן קראקאווער מאגיסטראט הענגט א שווארצע פאהן אלס צייכען פון טרויער נאכן פערשטארבענעם

פון קראקא טיילט מען מיט אונטע-רעסאנטע פרטים וועגען ערשט-פער-שטארבענעם יודישען וויצע-פרעזידענט פון קראקא אינזש. יוזעף סארע, א יור.

דער פערשטארבענער האט אין יאהר 1863 אלס 13 יעהריג יונגעל שוין צו-געהאלפען די פוילישע אויפשטענדיגע דורך אויסארבייטען אמוניציע. די אמוני-ציע האט ער אויסגעארבייט ביי זיין פא-טער שמעון סארע, וואס האט געוואוינט אין א שטעטעל ביי קראקא. צוליב די דאזיגע ארבייטעןוויל אוהם די עסטרייכישע מאכט ארעסטירען. נאר א דאנק די השתדלות'ן פון זיין פעטער געלונגט אוהם אויסצומיידען די עסטרייכישע תפיסה. שפעטער ענדיגט יוזעף סארע זיין שטודיום אין ווין, וואו ער בעקומט דעם אינזשעניערען-דיפלאם פון יענער צייט אן ארבייט אינזש. סארע ביי פער-שידענע מלוכה'שע אונטערנעהמונגען. ער בעטייליגט זיך אין די ארבייטען ביי די באהנען אין גאליציען. שפעטער ארבייט ער ביים קראקאווער מאגיסטראט. א דאנק אוהם זענען אויפגעבויט געווארען אין קראקא אלע שטאטישע געביידעס. די אוניווערזיטעטס-בנינים, די שפיטע-לער, פאסט-געביידע, גימנאזיעס און די געביידע און וועלכע עס געפינט זיך איצט די קראקאווער וואיעוואודזטווא.

אין יאהר 1902 ווערט אינזש סארע אויסגעקליבען אין קראקאווער שטאט-ראט און אין יאהר 1905 ווערט ער וויצע-פרעזידענט פון דער שטאט. ביי דעם דאזיגען אמט איז אינזש. סארע פער-בליבען ביז דער לעצטער מינוט.

בעת דער ענטשטעהונג פון די לעגיאן בעטייליגט זיך דער פערשטארבענער אקטיוו אין דער פארמירונג פון די לעגי-יאנען. פאר זיינע פערדינסטען ווערט אינזש. סארע אין יאהר 1926 בעשאנ-קען מיט'ן קרייץ פאלאניא רעסטיטוטא אלס אסימילאטאר האט זעלבסטפער-שטענדליך אינזש. סארע נישט אנטייל-גענומען אין יודישען לעבען. ער איז אבער פון אלע קראקאווער איינוואוינער געווארען שטארק געשעצט און געעהרט צוליב זיין אויפריכטיגער און איבערגע-בענער ארבייט לטובת דער שטאט.

אלס צייכען פון טרויער, איז אויף דער געביידע פון מאגיסטראט ארויס-געהאנגען געווארען א שווארצער פאהן. מאנטאג, אין טאג פון דער לויה וועט אין קראקאווער שטאט-ראט פארקומען א ספעציעלע טרויער-זיצונג.

די גאנצע קראקאווער פרעסע אפילו די ענדעקישע איז פול מיט ארטיקלען וועגען פערשטארבענעם. אלע שרייבען אונטער די פערדינסטען פון דעם טרייען פוילישען בירגער פון משה'ס גלויבען, וועמענס נאמען עס וועט פערשריבען ווערען מיט גאלדענע אותיות אין דער געשיכטע פון קראקא".

די לויה וועט פארקומען היינט, מאנ-טאג פון הויז פון פערשטארבענעם. אין דער לויה וועט זיך בעטייליגען דער גאנ-צער שטאט-ראט, מאגיסטראט, פאר-שטעהער פון דער וואיעוואודזטווא און פון דער מילומערישער מאכט.

אויפגעריסען א גראנאט אין א צוג איז קאטאוויץ

קאטאוויץ, (מעל.) אויף איינעם פון די צוגען זענען געשטאנען אויפ'ן וואקזאל האט אויפגעריסען א גראנאט. 4 שילער זענען פערוואונדעט געווארען. פון זיי 2 שווער. פאליציי פיהרט א אויספארשונג.

שוין אנגעקומען דער ערשטער מצות-טראנספארט קיין רוסלאנד

סאוו.-מאכט ערלויבט אריינצופיהרען מצות אהן בעגרענצונג

מאסקווא, 24. מערץ (יט"א) די סאוויעטען-מאכט האט ערלויבט אריינ-צופיהרען יעדען קוואנטום מצות פון אויסלאנד אהן שום בעגרענצונגען. דער צאל אויף מצות איז ספעציעל הייאיאהר פערקלענערט געווארען פון 2 רובל אויף א קילא, אויף 50 קאפיקעס.

דער ערשטער טראנספארט מצות פון אויסלאנד איז שוין אנגעקומען. דערווייל זענען אנגעקומען 5 וואגאן מיט 40 טוי-זענד פוד מצות. די ווייטערדיגע מצות-טראנספארטען זענען אפהענגיג אויס-שליסליך פון די פאנדען, וואס וועלען אויף דעם צוועק געזאמעלט ווערען אין אויסלאנד.

די סאוויעטען-מאכט וועט ערלויבען אריינצופיהרען מצות וויפיל מ'וועט נאר צושיקען, נישט ווי זי האט געהאט פרי-העה בעשטימט, ארייינצולאזען נאר 40 וואגאן.

פאר דער עפענונג פון דער ארץ-ישראל-אויסשטעלונג איז תל-אביב.

תל-אביב. (יטא) עס ווערען גע-מאכט גרויסע פארבערייטונגען צו דער גרויסער אויסשטעלונג פון ארץ-ישראל און נאהענטען מזרח, וואס וועט דא גע-עפענט ווערען דעם 8. אפריל און וועט דויערען ביז דעם 30. אפריל. די פאסט-דירעקציע פון ארץ-ישראל שטעמפעלט אלע בריף, וואס געהען קיין אויסלאנד מיט דער פאלגענדער אויפשריפט אין די דריי אפיציעלע שפראכען: „בעזוכט די אויסשטעלונג פון ארץ-ישראל און נאהענטען מזרח אין תל-אביב, אפריל 1929".

דער וועלט-פערבאנד פון די ספרד'ישע יודען האט פונאנדערגעשיקט א צירקו-לאר אין דער העברעאישער און ערא-בישער שפראך, וואס רופט צו בעזוכען די אויסשטעלונג. דער צירקולאר ווערט אין טויזענדער עקזעמפלארען פערטיילט אין די יודישע ישובים און די לענדער פון נאהענטען מזרח.

א רייהע גרויסע אויסלענדישע פיר-מען, ווי דער בעקאנטער אויטאמאביל-קאנצערן „דזשענעראל מאטארס", די „דזשענעראל עלעקטריק קאמפאני" און ענגלאנד א. אנד. ארגאניזירען איינגענע פאווילאנען אויף דער אויסשטעלונג.

לכבוד פורים

איך עמפעהל דער געעהרטער קונדשאפט א רייכען אויסוואהל פון

פערשידענע באמבאניערען

ווי אויך אלע ארט קאסמעטיק אין- און אויסלענדישע מיט

20% ביליגער ווי איבעראל.

בעמערקונג: פודער קאטי נור 3.15

PERFUMERJA J. DRUKIER

Zawadzka 11, tel. 75-92.

פון ספארט-לעבען.

נעכטיגע פוסבאל-מעטשען פאר דער מייסטער-שאפט פון דער פוילישער עקסטרא-ליגע.

„ל. ק. ס."—„פאלאניא" 2:4 (1:2)

געהט איבער צום אנגריף און אלאשעווי-סקי שיסט אין דער 40-טער מינוט דאס ערשטע טויער פאר „פאלאניא".

ביז צום סוף פון דער ערשטער העלפט בלייבט דער רעזולטאט 1:2 לטובת ל.ק.ס

נאכ'ן זייטען וועקסעל יעמט „פאלא-ניא" איבער די פיהרונג אבער זי קאן נארנישט ערציהלען. אין דער 70-טער מינוט שיסט דורקא א קאנער פאר ל.ק.ס. וועלכען קרול פערוואנדעלט מיט א קאפ-שטויס אין א דריט טויער, און אין דער 72-טער מ. שיסט דורקא פון קרול'ס אנ-אפגעגעבענעם באלעם דאס 4-טע טויער פאר ל. ק. ס. ערשט אין דער 85 מינוט שיסט אלאשעווסקי דאס צווייטע און לעצטע טויער פאר „פאלאניא".

דער רעזולטאט פערבלייבט שוין ביז צום סוף פון שפיל 4:2 לטובת ל. ק. ס.

כמעט די גאנצע צייט האט „ל. ק. ס" א שטארק איבערגעוויכט, זייענדיג אין א בעסערע פארם און גוט דיספאנירט ערצילענדיג די ערשטע 2 פונקטען.

פובליקום בערך 2000 מאן. ריכטער— בארנאווסקי פון פויזען.

נעלכטען 3.45 נאכט. איז אויף דעם ד. א. ס.-פלאץ פארגעקומען דער ערשטער מעטש פאר דער מייסטערשאפט פון דער פוילישער עקסטרא-ליגע, צווישען „ל. ק. ס." און דער ווארשאווער „פא-לאניא".

ביידע מאנשאפטען זענען אויפגעטרע-טען מיט רעזערווי-שפילער.

די „ל. ק. ס" מאנשאפט איז געשטע-נען פון: מילא, ציל, גאלעצקי, פעגזא, קענדזיערזשאווסקי, טשמיעלא, דורקא, סאוואס, קרול, יאנטשוק, שלעדז.

די „פאלאניא": קעלער, יעלסקי, נא-וויקאוו, סיילמער, סטאנאווסקי, הולא, זשומאווסקי, גומאווסקי, אלאשעוויסקי, סובאצקי און קריגער.

דאס שפיל הויבט אן „פאלאניא" און א שטארקען טעמפא, די "ל. ק. ס„ נעמט אבער באלד די איבערמאכט און האלט זיך במשך 35 מינוט זעהר גוט און ערצילען צוויי טויערן. דאס ערשטע אין דער 17-טער מינוט דורך אנטשוק'ען און אין דער 22-טער מינוט דורך קרול'ן. „פאלאניא" וועלענדיג זיך ראטעווען

ווארטא – טוריסטען 1:7 (0:4)

פויזען, 24. מערץ (מעל.) היינט איז דא פארגעקומען א מעטש צווישען דער היגער „ווארטא" און די לאדזשער „טוריסטען", וועלכע האט זיך פערענ-דיגט מיט א גרויסן נצחון פון „ווארטא" 7:1. טויערן פאר „ווארטא" האבען גע-שאסען פרזשיביש 5, סטאלינסקי 1, וואי-משעכאווסקי 1, פאר די „טוריסטען" דאס עהרען טויער פראנקוס.

פובליקום א סך. — ריכטער מאלאַ-שלעכט.

„לעגיא"—„רוך" 1:2

ווארשא, 24. מערץ (מעל.) דא איז היינט פארגעקומען א מעטש צווישען דער היגער „לעגיא" און קאטאוויצער „רוך", וועלכער האט זיך פערענדיגט מיט ספלא פון דער ווארשאווער „לעגיא" מאנשאפט 2:1.

בעשטימט 110 טויזענד זלאטים פאר דער פסח-אקציע

שטורמישע זיצונג פון דער נעכטיגער ראט-זיצונג.

(ג) אויף דער געלעגנהייט זיצונג פון קהלה-ראט האט דאזאר ערעלמאן פאר'ן אנפאנגען צו בעהאנדלען די פונקטען פון סדר-היום, אנגעפרעגט די קהלה-פערוואלטונג, וואס עס איז געווארען פון'ן בעשלוס וועגען אויסצאהלען די צוויי 50,000 זל. פון דער ווינטער-הילפס-אקציע?

פרעזעס מינצבערג ערקלערט, אז די סאציאלע הילפס-קאמיסיע האט נישט נעקענט קומען צו קיין הסכם בנוגע דער פערטיילונג פון דעם סכום, דעריבער האט דער ענין געמוזט איבערגעהן צו דער פערוואלטונג.

וויצע-פרעזעס ה' בערגער רעפערירט דאן די פראגע וועגען דער פסח-אקציע. נישטא מעהר ווי 100 טויזענד זל. אין בודזשעט צו דעם צוועק. געלד איז נישטא אין דער קהלה-קאסע, דעריבער דארף דער ראט בעפולמעכטיגען די קהלה-פערוואלטונג אויסצושטעלן וועקס-לען אויף דעם סכום. דערביי בעמערקט דער רעפערענט, אז עס איז נישטא די גאראנטיע, צו די קהלה וועט קריגען געלד פאר די וועקסלען, ווייל אין גאס איז א דוחק אין מזומנים.

דאזאר ערעלמאן ווייזט אן, אז די נויט אין שטאט איז גרעסער ווי פאר-א-יאה-רען, דערום לעגט ער פאר אויף פסח-הילף צו אסיגנירען 200 טויזענד גילדען.

דאזאר ל. ראזענבערג, רעכענענדיג זיך מיט די רעאלע מעגליכקייטען, לעגט פאר צו בעשטימען אויף דער פסח-אקציע 150,000 זל.

ביי דער אפשטימונג איז אבער בע-שלאסען געווארען, אין ווי פון דעם מעהרהייטס-פארשלאג, אויף דער היי-יעהריגער פסח-אקציע צו בעשטימען אזא סומע ווי פאר-א-יאהרען, ד. ה. לערך 110 טויזענד גילדען.

דאן ווערט בעטראכט די פראגע וועגען דער פסח-אקציע פאר די יודען אין סאוויעט-רוסלאנד.

דאזאר ערעלמאן זאגט זיך ארויס גע-גען דורכפיהרען אזא אקציע.

דאזאר רומקאווסקי זאגט די רוסישע יודען ליידען נויט, דעריבער איז אונזער חוב זיי צו שטיצען. נישט קיין מצות זאל זיי געשיקט ווערען, נאר 15 טויזענד גיל-דען געלד, און דאס זאל געשעהן במשך פון 14 טעג.

דאזאר צימרינאווסקי זאגט, אז דער פארשלאג וועגען דער אקציע איז א צבוע'קישער אנשטעל. זאל די „אגודה" בעסער אבטונג געבען, אז דער לאדזשער ראבינאט זאל נישט שונדען די הוים פון די ארימעלייט.

אין דער אפשטימונג איז בעשלאסען געווארען צו אסיגנירען 15,000 גילדען אויף די רעליף פאר סאוויעטישע יודען.

אויף די דערמאנטע אקציעס איז די קהלה-פערוואלטונג בעפולמעכטיגט גע-ווארען אויסצושטעלען וועקסלען.

א גאנצע לעבהאפטע דיסקוסיע האט ארויסגערופען דער פונקט וועגען בעשטע-טיגען דאס קויפען פון דעם מקוה-פלאץ.

ראט-פארזיצער סעג. בודזינער זאגט: אז ערשטע 50 טויזענד זל. קהליש געלד אויף קויפען זענען ממש ארויסגעווארפען געווארען און נאס אויב די ה"ת פון דער קהלה-אנפיהרונג וואלטען געהאט אמביציע וואלטען זיי צוליב דער לעצטער אקציע געדארפט דימיסיאנירען.

ארויבערגעהענדיג רעדען וועגען עטאט, זאגט סעג. בודזינער, אז רייכע לאדזשער יודען, וואס בעזיצען גרויסע הייזער, רי-זיגע געשעפטען, זענען בעשטייערט ס"ח מים 150 זל. עטאט. איינער פון די גרעס-טע ראלארען-מיליאנערען צאהלט נאר 150 גילדען עטאט.

וויצע-פרעזעס מענדעלסאן פארערט דאן פון סעג. בודזינער, ער זאל זאגען וואס און וועמען ער מיינט מיט זיינע פארוואורפען.

פרעזעס בודזינער רופט אן איינינגע נעמען פון לאדזשער גבירים, וואס צאה-לען גראשענס עטאט.

פרעזעס מינצבערג זאגט, אז אויב עס האנדעלט זיך וועגען קארופציע בין איך פעראנטוואָרטליך. דערביי איז ער זיך מתחייב דעם פרעזעס בודזינער צוצו-שטעלען די עטאט-רעגיסטער'ס פאר'ן ארויסשיקען זיי צום בעשטעטיגען.

סעג. בודזינער: יעצט דארף איך שוין דאס נישט.

אונצוזשען ענטשטעהט א געשלעג.

עס רעדען נאך די ה"ה האלענדערסקי, מארגענטאלער, פלאצקער, צשערניבוים און אין דער אפשטימונג ווערט די קניה פון מקוה-פלאץ אקצעפטירט מיט די שטימען פון דער מעהרהייט.

—0—

צוזאמענפאהר פון קאמונאלע אנגעשטעלטע

(ה) היינט וועט אין לאדז פארקומען א צוזאמענפאהר פון די אנגעשטעלטע אין די קאמונאלע אינסטיטוציעס און די ארבייטער אין די אינסטיטוציעס פון עפענטליכען נוצען.

ווען איהר ווילט נישט זיין בלינד?!

אין אייערע אלגעמיינע אינטערעסען און קוקען אויף אלעם מיט אפענע אויגען, טא גייט נישט וואו אנדערש זיך אינפארמי-רען, נאר ערשט זיך ווענדען צו דער הויפט

Biuro „POSTĘP"

Konstantynowska 10, tel. 68-14,

וואס פערמיטעלט פאכמעניש עקזיסטענץ-געשעפטען, בעטייליגונגען, אויסגלייכונ-גען, לאקאלען, וואוינונגען, הייזער, פלע-צער, היפאטעקען, וועקסלען, געלד-קרע-דיט אין גאנצען לאנד, ווייל דאס ביורא ווייסט און קוקט מיט אפענע אויגען אויף אלעם, און אלערליי פרייזווירדיגע אביעק-טען ווי צו דינגען, קויפען און פערקוי-פען. אויסער דעם פיהרען מיר א אפטיי-לונג פון עצות און ביטעס שרייבען פאכ-מענניש א. ד. ג. עורך דין. 1199

לאדזער יודישער קאמער-טעאטער אררט

לייטער: מ. בראדערזאן און ד. בייגעלמאן.

היינט 1 פארשטעלונג

אנהויב 9.30 אווענד פינקטליך

„מיס יודעא"

1) פראלאג
2) אנשי קורצב
3) מענדיל גנענדיל
4) קיניג זאנוועל III
5) כתריאלעווקער שאוה
6) דער סעקוועסטראטאר
7) באבע און אייניקעל
8) ליד פון ארבייט
9) סובלאקאטאר
10) מיס JUDEA

מארגען פורים

2 פארשטעלונגען

אנהויב 8.30 (ביליגע פרייזען) און 10.45 אווענד

דלפון טאנצט!

איינצעלהייטן אין ווייטערדיגען אנאנס

בילעטען צו בעקומען פון 7 אוו.

לאָדזער טאָגעבלאַט

ד״ר רעדאַקטאָר נעמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָװענד.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען װערען נישט צוריקגעשיקט.

Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16 :אדרעס

טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אדמיניסטראַציע 47.

דאָס טראַגישסטע קאַפּיטעל.

איינס פון די אַממייסט טראַגישע קאַפּיטלען אין דער יודישער געשיכטע, איז דאָס פּראָבלעם פון זײַן װאַנדערען פון לאַנד צו לאַנד. דאָס פּראָבלעם פון עמיגראַציע איז בעזונדערס אין די לעצטע 60 יאָהר געװאָרען פאַר דעם יודישען פאָלק די װיכטיגסטע און ברענענדיגסטע פראַגע. װאָס אַמאָל קאָמפּליצירטער און שװערער צו לײַזען.

אין די לעצטע טעג האָט די יודישע פּרעסע געבראַכט עטליכע קורצע נאָטיצען, װעלכע בעלײַכטען, װי אַ בליץ אין אַ פינסטערער נאַכט, דאָס גהינום, װאָס די יודישע אויסװאַנדערער מוזען דורכגעהען, איידער זײ װערען אַרײַנגעלאָזט אין די לענדער, װאו זײ װילען זיך בעזעצען, בעזונדערס אין קאַנאַדאַ און אין אַמעריקא. די עטליכע בילדער פון יודישען אויסװאַנדערער־עלענד, די פּסיכישע און פיזישע קװאַלען, װאָס די אומגליקליכע אויסװאַנדערער מוזען דורכגעהען אין די קאַנטאָראַטען און אײדער זײ קומען נאָך אין די קאָנסולאַטען, רופען אַרויס אַ שרעקליכען און שױדערהאַפטען אײַנדרוק. עס דאַכט זיך, אַז די עמיגראַנטען פון קײן שום אַנדער פאָלק האָבען דאָס נישט אויסצושטעהן, װאָס די יודישע אויס־װאַנדערער, װײַל מען װײסט, אַז קײן שום מאַכט װעט זיך פאַר זײ נישט אָננעמען און מען מעג מיט זײ טון, װאָס מען װיל.

און נאָך טראַגישער װערט דאָס פּראָבלעם פון עמיגראַציע, װען מיר דער־מאָנען זיך, אַז ס׳װערט װאָס אַמאָל שטאַרקער דער עקאָנאָמישער דרוק אין מזרח־אײראָפּאַ װאָס צװינגט גאַנצע מאַסען פון דער יודישער בעפעלקערונג צו עמיגרי־רען, און װען דער צװײטער זײַט פערשליסען זיך װאָס אַמאָל ענגער די טױערען פון די לענדער, װעלכע קומען אין בעטראַכט אַלס עמיגראַציע־לענדער פאַר יודען. פאַר דעם יודישען פאָלק, בפרט אין מזרח־אײראָפּאַ, איז דאָס פּראָבלעם פון עמי־גראַציע, נישט אַ פראַגע, װאָס אינטערעסירט דעם עודף פון דער בעפעלקערונג, נאָר אַ פּראָבלעם, װאָס צװײ דריטעל פון דער יודישער בעפעלקערונג, סײַ אין רוסלאַנד און סײַ אין פּוילען, איז אין איהם אוממיטעלבאַר פּעראינטערעסירט.

צפון־אַמעריקא האָט אין דער צײַט צװישען די ערשטע פּאָגראָמען אין די 80־ער יאָהרען אין רוסלאַנד, ביז נאָך די פּאָגראָמען אין קישינעװ און דער רע־װאָלוציע אויפגענומען אַ ערך פון אַנדערהאַלב מיליאָן. הײַנט קומט דאָס גרויסע לאַנד פּאַקטיש פאַר דער יודישער עמיגראַציע גאָרנישט אין בעטראַכט. אויך קאַ־נאַדאַ און דרום־אַפריקא שליסען װאָס אַמאָל מעהר צו די טױערען פאַר דער אימיגראַציע. דאָס זעלבע הױבט זיך אויך אָן אין די לענדער פון דרום־ און צענ־טראַל־אַמעריקא.

דאָס אײנציגע לאַנד, װאוהין די יודען האָבען דאָס פאָרמעלע רעכט אײַנ־װאַנדערן איז ארץ־ישראל, װאו זײ האָבען די מעגליכקײט זיך פרײַ צו ענטװיקלען. זאָלט זיך געדאַכט, אַז נישט נאָר די ציוניסטען, נאָר אויך אַלע מאַסגעבענדע יודי־שע פאַקטאָרען װאָלטען בעדאַרפט קאָנצענטרירען זײערע אָנשטרענגונגען, כדי דורך גינסטיגע און גרויסע קאַפּיטאַלען צו מאַכען ארץ־ישראל אויפנאַמס־פעהיג נישט נור פאַר עטליכע טױזענד יודען יעהרליך, נאָר פאַר צעהנדליגער און הונ־דערטער טױזענדער.

ליידער זעהען מיר, אַז די נישט־ציוניסטישע עסקנים האָבען טראָץ דער 30־יאָהריגער אויפקלערונגס־אַרבײַט פון ציוניזם, נאָך אַלץ נישט דאָס נױטיגע פערשטענדניש פאַר׳ן ארץ־ישראל־פּראָבלעם.

דער טשיקאַגער מיליאַרדער ראָזענװאַלד גיט אויס יאָהר־יעהרליך צעהנדלי־גער מיליאָנען פאַר די קולטור־צװעקען פון די—געגנער אין אַמעריקאַ. פאַר דעם בנין אין ארץ־ישראל שענקט ער פינף טױזענד דאָלאַר.

פאַר די ריזיקאַלישע און גאָר צװײפעלהאַפטע קאָלאָניזאַציע־עקספּערימענטען אין רוסלאַנד גיבען די אַמעריקאַנער יודישע מיליאָנערען צעהנדליגער מיליאָנען, כאָטש ס׳איז קלאָר, אַז דער עתיד פון די יודישע קאָלאָניעס אין קרים איז אַ צװײפעלהאַפטע, אַפילו װען די איצטיגע סאָװיעט־רעגירונג װעט זיך דערהאַלטען. קוים אָבער װערט דער איצטיגער רעזשים געשטירצט, דראָהט די סכנה, אַז די יודישע קאָלאָניעס, ספּעציעל אין קרים, זאָלען פערשװינדען אין דעם בלוטיגען גזאַס פון אַ נײַער איבערקעהרעניש.

מען שליסט אָפּמאַכען מיט דער סאָװיעט־רעגירונג, טראָץ די פערפאָלגונגען נישט נאָר נעגען דעם נאַציאָנאַל־יודישען געדאַנק נאָר אויך קעגען דער יודישער אמונה און עס װירקט. װי אַ סימבאָל, אַז דאָס קלײנע ארץ־ישראל מיט זײַנע קוים הונדערט און פינפציג טױזענד יודען מוז דורכפיהרען איצט פאַר פּסח אַ אַקציע, כדי צו פערזאָרגען די יודען אין סאָװיעט־רוסלאַנד מיט מצות.

דאָס עמיגראַציע־פּראָבלעם װערט מיט יעדען טאָג װיכטיגער און ברענענדי־גער, די שױדערליכע אײנצעלהײטען, װאָס די צײַטונגען האָבען אין די לעצטע טעג געבראַכט פון די קאָנסולאַטען פון קאַנאַדאַ און צפון־אַמעריקאַ, זענען נאָר אַ קלײנער אויסשניט פון דעם בילד פון עלענד און דחקות, װאָס צעהנדליגער טױזענדער יודען האָבען צו לײַדען, זײַט דער װעלט־קריג האָט געבראַכט דעם גרויסען יודישען מענשען־רעזערװואַר אין מזרח־אײראָפּאַ אין בעװעגונג, צװינגענ־דיג צעהנדליגער טױזענדער יודען צו זוכען נײַע עקזיסטענץ־מעגליכקײטען אין אַנדערע לענדער.

ד״ר מיכאל רינגעל.

הילף פאַר די נױטלײַדענדע רוסישע יודען אין דײַטשלאַנד.

בערלין. (יט״א) די טעג איז דאָ פאָרגעקומען אַ געמײַנזאַמע קאָנפערענץ פון פאָרשטעהער פון די רוסישע יודען אין דײַטשלאַנד און פיהרענדע יודיש־דײַטשע פערזענליכקײטען. עס איז אַרומ־גערעדט געװאָרען די פראַגע פון שאַ־פען הילפס־מיטלען פאַר דער רוסיש־יודישער עמיגראַציע אין דײַטשלאַנד, װאָס לעבט אין גרויס נויט, דאָס רוב רוסישע יודען געהערען צו דער אינטעליגענץ און געװעזענע גוט־בעפּי־[illegible] שיכטען.

די גױטען פון די דאָזיגע יודען האָט געגרינדעט ד״ר סאָלאָװײטשיק. די יו־גענד—האָט ער ערקלערט, װאָס בילדעט זיך אין מערב־אײראָפּאַ, װעט זיך שױן װאָ װי עס איז אָנ׳עצה געבען און פרי־הער צי שפּעטער זיך אײַנװאָרצלען אין די דאָזיגע לענדער. דער עלטערער דור װעט אָבער אויף אַ לאַנגע צײַט נאָך געבליבען אָנ׳אָביעקט פון געזעלשאַפטלי־כער הילף, און פאַר איהם מוז געזאָרגט װערען.

ד״ר קלעע האָט ערקלערט, אַז דאָס רוסישע יודענטום האָט ערשט נישט לאַנג ערפילט זײַן פליכט אויף אַ גרויס־צוגיגען אופן לגבי די דײַטשע יודען. דאָס איז געװען די גראַנדיעזע הילף פון „דזשאָינט״ נעת די אינפלאַציע־יאָהרען אין דײַטשלאַנד. װײַל װער איז דער „דזשאָינט״ — דאָס זענען רוסישע יודען, װאָס האָבען אײַנגעװאַנדערט קײַן אַמעריקאַ. דערבײַ האָט ד״ר קלעע גע־מאַכט פאָלגענדען חשבון. דער „דזשאָינט״ האָט קײַן דײַטשלאַנד אַרײַנגעבראַכט 1 און האַלב מיליאָן מאַרק. װען די דאָ־זיגע סומע זאָל פערצינזט װערען אויף 6 פּראָצענט, װאָלט זי געבראַכט 90,000 מאַרק יעהרליך. דאָס איז אַ חוב. װאָס דאָס דײַטשע יודענטום מוז אָפּצאָהלען די רוסישע יודען.

לסוף איז געשאַפען געװאָרען אַ קאָ־מיטעט בראש מיט פּראָפ. אַלבערט אײַנ־שטײן (אַלס עהרען־פּרעזידענט), װאָס װעט זיך פערנעמען מיט׳ן שאַפען די נױטיגע פאָנדען פאַר די נױטלײַדענדע רוסישע יודען אין דײַטשלאַנד.

יודישע נײַעס.

30,000 פונט פאַר די אַראַבישע סטודענטען אין ביירות.

ביירות, (יט״א) די אַראַבישע קרײַזען האָבען אָנגעהויבען אַ גרויסע זאַ־מעל־אַקציע לטובת די אַראַבישע סטו־דענטען, װעלכע לערנען זיך אויף דעם אַמעריקאַנער אוניװערזיטעט אין ביירות. עס װערט געפּלאַנט צו זאַמלען אויף דעם צװעק אין פערשידענע לענדער 30,00 פונט.

װיפיל יודישע אימיגראַנטען זענען אָנגעקומען קײן קאַ־נאַדע אין חודש יאַנואַר.

מאָנטרעאַל. (יט״א) לויט דער מיטטײלונג, װאָס איז פערעפענטליכט גע־װאָרען דורך דער „יודישער אימיגראַנ־טען־שוץ־געזעלשאַפט״ זענען אין משך פון חודש יאַנואַר ה. י. אָנגעקומען אין די קאַנאַדער פּאָרטען 22 שיפען, מיט 3.201 אימיגראַנטען, אין דער צאָהל 229 יודען.

10 יודישע אימיגראַנטען, װעלכע זע־נען פערהאַלטען געװאָרען דורך די אי־מיגראַציע־בעאַמטע, זענען אַ דאַנק דער אינטערװענץ פון דער געזעלשאַפט בע־פרײַט געװאָרען.

אַ שאָסעע עגיפּטען—ארץ־ישראל.

ירושלים. (יט״א) װי עגיפּטישע צײַטונגען מעלדען, מאַכט די עגיפּטישע רעגירונג פאָרבערײַטונגען צו בויען אַ שאָסעע פון קאַנטאַראַ דורך דער האַלב־אינזער סיני ביז באר־שבע.

קופּאָן № 22
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פון׳ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ׳ן יורי־קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג הײַנט מאָנטאַג, דעם 25. מערץ פון 8—9 אָװ.

בלוטיגע געשלעגען בעת אַנ׳עפענטליכען משפּט איבער דעם יודישען סטודענט

אין פּאַריז איז אײַנגעאָרדענט געװאָרען אַ גרויסער משפּט איבער דער יודישער סטו־דענטענשאַפט. – אַלס בעשולדיגער איז אַרויסגעטרעטען דוד אײַנהאָרן און אַלס פערטײדיגער ה׳ לעאָ מאָצקין.—דער געשלעג איז ענטשטאַנען צוליב די קאָמוניסטען.

(אַ בריף פון פּאַריז ספּעציעל פאַר׳ן „לאָדזער טאָגעבלאַט״) — פון **מ. פּערלאָװ.**

די יודיש־נאַציאָנאַלע קרײַזען אין פּאַ־ריז האָבען אײַנגעאָרדענט אַ זעהר אינ־טערעסאַנטע אימפּרעזע, װאָס האָט אַרויס־גערופען אַ געװאַלדיגע פּראָאינטערעסירונג אין אַלע היגע יודישע קרײַזען. בעזונ־דערס אָבער האָט די אימפּרעזע אַרויס־גערופען אַ שטאַרקען אינטערעס צװישען דער יודישער סטודענטענשאַפט, װעלכע געפינט זיך אין פראַנקרײַך אין אַ גאַנץ גרויסער צאָהל. די גרויסע צאָהל יודישע סטודענטען שטאַמען מעהרסטענטײלס פון אונגאַרן, פּוילען און פון די אַנדערע לענדער, װאו עס איז פאַרהאַן אַנ׳אָפּגע־נער, צי געהײמער „נומערוס קלאַוזוס״. די אימפּרעזע איז בעשטאַנען אין אַ עפענטליכען משפּט איבערן יודישען סטודענט. מ׳האָט בעשלאָסען צו משפּט׳ן דעם יודישען סטודענט פאַר זײַן דער־װײַטערן זיך פון די יודישע פאָלקס־מאַסען, פאַר נישט מיטפיהלען די נױטען פון יודישען פאָלק, פאַר זײַן גאַרי עריזם און פאַר זײַן אידעענלאָזיגקײט.

אַלס ריכטער, בעשולדיגער און פער־טײדיגער פון יודישען סטודענט זענען בעשטימט געװאָרען די אָנגעזעהענסטע יודישע פערזענליכקײטען, װאָס געפינען זיך איצט אין פּאַריז, װי ד״ר אַנזשעליקא ראַפּאַפּאָרט, הלל זלאַטאָפּאָלסקי, לעאָן מאָצקין, ד״ר טיאָמקין, דוד אײַנהאָרן, ז. שניאור, ד״ר קרײַנין און אַנדערע. עס איז בכן נישט קײן װאונדער, װאָס דער זאַל, אין װעלכען עס האָט געזאָלט פאָר־קומען דער משפּט איז געװען איבערפילט ביז איבער די ברעגעס. מעהרסטענטײלס זענען געקומען סטודענטען, װעלכע האָ־בען געװאָלט הערען װי מען װעט זײ משפּט׳ן.

לײַדער האָט זיך דער משפּט נישט אײַנגעגעבען אַזױ. װי מ׳האָט געװאָלט, און דאָס צוליב די קאָמוניסטען. די היגע קאָמוניסטען צײַכענען זיך ספּעציעל אויס אין אַראָפּרײַסען יעדע יודישע אונטער־נעהמונג, צי זי װערט אײַנגעאָרדענט דורך ציוניסטען, בונדיסטען, צי אַפילו דורך סתם קולטורעלע אינסטיטוציעס. און אַט איז אויך דער דאָזיגער זעהר טשיקאַװער משפּט פערװאַנדעלט געװאָרען אין אַ סקאַנדאַליעזען מיטינג, מיט גע־שלעגערײַען, סערװאַונדעטע און פּאָליציי. דאָס הײסט אָבער נישט, אַז דער משפּט איז בכלל נישט פאָרגעקומען. ער איז נאָר געשטערט געװאָרען דורך כסדר׳דיגע אַליאַרמען, פײַפערײַען און איבערגעלאָזט אַ פײַנליכען אײַנדרוק אויף אַלע אַנװע־זענדע.

דער משפּט איז פאָרגעקומען אין גרויסען זאַל פון „פּטי זשורנאַל״. דער טריבונאַל איז בעשטאַנען פון ד״ר אַנ־זשעליקא ראַפּאַפּאָרט, הלל זלאַטאָפּאָלסקי, ד״ר קרײַנין, ז. שניאור און ד״ר טיאָמקין. אַלס פּראָקוראָר איז אַרויסגעטרעטען דער ריכטער דוד אײַנהאָרן און אַלס פערטײ־דיגער ה׳ לעאָן מאָצקין.

ס׳זענען אײַגענטליך געװען בעשטימט אויך צװײ סטודענטען, פון װעלכע אײ־נער האָט געזאָלט זײַן אַנ׳אָנקלאָגער און אַ צװײטער אַ פערטײדיגער, אָבער צו־ליב׳ן טומעל פון די קאָמוניסטען זענען די סטודענטען נישט געקומען צום װאָרט און זײ האָבען זיך געמוזט בעגנוגענען מיט די בעשולדיגונגס־רעדעס און פער־טײדיגונגס־רעדעס פון אַנדערע.

דער בעשולדיגונגס־אַקט איז פאָרגע־לײענט געװאָרען בײַ אַנ׳אַלגעמײַנער שפּאַנונג פון גאַנצען פּובליקום, װאָס האָט מען נישט פאָרגעװאָרפען דעם יו־דישען סטודענט? ער איז אַ פּאָליטיש אידעענלאָז, האָט אַ נײגונג צו רעאַקציאָ־נערע בעװעגונגען, איז בעגײַסטערט פאַר הויפּט־אָרגאַניזאַציע, איז קאַריעריסטיש און ד. ג.

עס הױבט זיך אָן דער עדות־פערהער. אַלס עדות מצד דער בעשולדיגונג טרעט אַרויס פּראָפ. גרינבערג, װעלכע איז אויך געװען אַנ׳עדות אין שװאַרצבאַרד־פּראָ־צעס.

דער פאָרזיצענדער פרעגט דעם עדות — בעשולדיגט איהר דעם יודישען סטודענט?

עדות:—יאָ.

פערטײדיגער ה׳ מאָצקין:—נעהמען די יודישע סטודענטען אַנ׳אַנטײל אין די פּאָליטישע אָרגאַניזאַציעס?

פּראָפ. גרינבערג:—יאָ.

לעאָ מאָצקין:—מײנט איהר, אַז דער יודישער סטודענט האָט זיך אָפּגעזאָגט צו העלפען זײַן פאָלק אין שװערע מאָ־מענטען?

עדות:—איך דערמאָן זיך די בלוטיגע פּאָגראָמען אין אוקראַאינאַ. די יודישע סטודענטענשאַפט האָט זיך דאַן מקריב געװען פאַר דער יודישער בעפעלקערונג.

דיכטער אײַנהאָרן: — װײסט דער יודי־שער סטודענט אַרויס אַ לעבעדיגען אינ־טערעס פאַר די לײַדען און פרײַדען פון דער יודישער אַרבײַטענדער בעפעלקע־רונג?

דאָ ברעכט אויס אַ טומעל מצד די קאָמוניסטען, װעלכע ליאַרמען, פײַפען. פון די געװאַלדען געהט מען איבער צו קלעפּ. ערשט אַ גרויסע פּאָליצײ־אָפּטײ־לונג האָט אײַנגעשטעלט די צוהיצטע געמיטער, אַרויספיהרענדיג די כומלער פון זאַל.

עס װערט דאַן אויסגעהערט אַנ׳עדות מצד דער פערטײדיגונג, װעלכער װײַזט אָן, אַז דער הײַנטיגער סטודענט פער־מאָגט אין זיך װײניגער אידעאַליזם, װי אַמאָל, װײַל דאָס לעבען איצט האָט זיך בכלל געענדערט. אַמאָל זענען געװען די „אײביגע סטודענטען״, װאָס האָבען זיך מקריב געװען לטובת הכלל, הײַנט זענען די סטודענטען רעאַליסטישער.

דוד אײַנהאָרן, װעלכער טרעט אַרויס אַלס בעשולדיגער אין נאָמען פון דער יודישער מאַסע האַלט דאַן אַ לאַנגערע רעדע, אין װעלכער ער זאָגט צװ. אַנד. די יודישע מאַסע איז אָרים אין אינטע־לעקטועלע כוחות, דער יודישער סטודענט קעהרט זיך אָפּ מיט׳ן רוקען פון דער יודישער נױט.

װאו איז דער אַמאָליגער יודישער סטודענט, װאָס איז געפּאָהרען שטודירען קײן נענף, כדי שפּעטער צוריקצוקומען צו די יודישע מאַסען? קאַריעריזם און אַסימילאַציע האָבען זיך אַרײַנגעכאַפּט צװישען דער יודישער סטודענטענשאַפט. אַ תה׳ם האָט זיך אויסגעשפּרײט צװי־שען דעם יודישען סטודענט און דער יודישער מאַסע.

דערויף בעקומט דאָס װאָרט דער פערטײדיגער ה׳ לעאָ מאָצקין, װעלכער האַלט אַ גלענצענדע רעדע.

— עס איז אַ טעות – הױבט אָן ה מאָצקין — װען מ׳מײנט, אַז בלויז הײַנט האָט די יודישע סטודענטענשאַפט אַזאַ פּנים. דער יודישער סטודענט איז אין דער ערשטער ריהע אַנ׳אָפּשפּיגלונג פון דעם, װאָס עס קומט פאָר אין דער גאַנ־צער װעלט.

די נאַציאָנאַלע און סאָציאַלע קאַמפּען

(ענדע זעה — זײַט 6)

שאַרפער אָנפאַל פון לאָיד דזשאָרדזש

אויף דעם גרויסען יודישען פּאָליטיקער לאָרד מעלטשעט

בײדע געהען זיך שטאַרק פונאַנדער אין דער פראַגע פון פערקלענערען די אַרבײַטסלאָזיגקײט אין ענגלאַנד.

אין די הויכע פּאָליטישע קרײַזען אין לאָנדאָן טומעלט זיך איצט מיט פאָלגענ־דען שאַרפען אינצידענט, װאָס האָט זיך אָפּגעשפּילט צװישען דעם פיהרער פון די ליבעראַלען לאָיד דזשאָרדזש און דעם פיהרער פון די קאָנסערװאַטיװען לאָרד מעלטשעט (געװ. סער אַלפרעד מאָנד).

מיט עטליכע טעג צוריק האָט לאָרד מעלטשעט, דער בערימטער יודישער אינ־דוסטריעלער און פּאָליטיקער, װעלכער איז אַמאָל געװען אַ מיטגליד פון דער ליבעראַלער פּאַרטײ און אַ מיניסטער אין רעגירונגען, פון װעלכע לאָיד דזשאָרדזש איז געװען דער פּרעמיער, — געהאַלטען אַ רעדע, אין װעלכער ער האָט קריטי־קירט דעם ליבעראַלען פיהרער און זײַן נײַעם פּלאַן צו בעגרעניצען די אַרבײַטס־לאָזיגקײט. אויף דער דאָזיגער רעדע האָט לאָיד דזשאָרדזש געענטפערט מיט אַ שאַרפערער אַטאַקע אויף אַ גרויסען מיטינג. לאָיד דזשאָרדזש האָט צװישען אַנדערע געזאָגט:

„אַנ׳אַטאַקע איז געמאַכט געװאָרען אויף מיר פון אַ פּראָמינענטען אַריסטאָ־קראַטישען קאָנסערװאַטאָר לאָרד מעל־טשעט, װעלכער איז פריהער בעקאַנט געװען אַלס סער אַלפרעד מאָנד. איך קען בלויז זאָגען, אַז אין זײַן פערזענלי־כער אַטאַקע האָט ער זיך אויסגעצײ־כענט אַפּמײסטענס אין װולגאַריטעט.״

מען האָט דאָ לאָיד דזשאָרדזש׳ן אונ־טערגעבראַכען מיט דער פראַגע:

— פאַרװאָס האָט איהר זיך מיט איהם צוקריגט?

לאָיד דזשאָרדזש ענטפערט:

— ער האָט זיך מיט מיר צוקריגט און איך פרעג זיך: פאַרװאָס? איך בין געװען דער ערשטער מאַן, װעלכער האָט איהם געגעבען אַ אַמט אַלס מיניסטער. ער איז געװען אין פּאַרלאַמענט אונטער דרײ רעגירונגען און קײן אַנדערער האָט איהם נישט געגעבען קײן פּאָסטען. איך קען אײַך פערזיכערען פון מײַן קענט־ניש פון סער אַלפרעד מאָנד, אַז דאָס איז נישט געװען צוליב דעם, װײַל ער האָט זיך נישט געשטופּט צו בעקומען אַ פּאָסטען (געלעכטער).

— איך האָב איהם דערהויבען צו אַ הויכען אַמט. דערפאַר פרעג איך, פאַר־װאָס האָט ער זיך מיט מיר צוקריגט?

„גאַנץ אָפען גערעדט, ער איז געװען געהאַסט פון קאָנסערװאַטאָרען, און די ליבעראַלען, װעלכע האָבען איהם בעסער געקענט, האָבען איהם װעניגער ליב גע־האַט.

„איך האָב דערהאַלטען ערנסטע פּראָ־טעסטען געגען דעם, װאָס איך האָב איהם בעשטימט אַלס מיניסטער; און איך האָב איהם ערהויבען צו נאָך העכערע אַמטען, און װען ער איז אַרויסגעפאַלען פון פּאַרלאַמענט האָב איך אונטערגענו־מען ספּעציעלע שריט צו געפינען פאַר איהם אַ פּלאַץ. טראָץ דעם גרויסען פאָר־אורטעל געגען איהם האָב איך איהם געשלעפּט בײַם עק פון אַמט צו אַמט ביז דער עק האָט זיך אָפּגעריסען און איז געבליבען אין מײַן האַנט (געלעכ־טער).

„איך ענטפער די פראַגע, װאָס מען האָט מיר געשטעלט און איך קען אײַך זאָגען, אַז די קאָנסערװאַטאָרען האָבען איהם צוגעטשעפּעט אַ נײַעם עק. ס׳איז נישט געװען אַזעלכער, װאָס ער האָט ערװאַרטעט, נאָר עס איז געװען אַ בליש־טשענדער.

„דאָס יאָהר האָבען די קאָנסערװאַטאָ־רען דורכגעפיהרט אַ גרויסען פינאַנציע־לען פּלאַן, װעלכער טראָץ דעם װאָס ער האָט גאָרנישט געגעבען די אינהאַבער פון גרויסע און קלײנע געשעפטען און אײַנװאוינער אין קלײנע הײַזלעך, גיט ער 600 טױזענד פונט אַ יאָהר צו די געשעפטען, מיט װעלכע לאָרד מעלטשעט פיהרט.

לאָיד דזשאָרדזש האָט אויך געמאַכט אַ פערגלײַך צװישען דעם מעלטשעט־בע־ריכט און די פּאָרשלאָגען פון דער לי־בעראַלער פּאַרטײ װעגען לינדערן די אַרבײַטסלאָזיגקײט אין ענגלאַנד.

אין דעם [illegible]־בעריכט װערט פאָרגעשלאָגען עקהאַ[illegible]ט קרעדיטען אין האַנדעלס מעגליכקײטען. איך האָב די צהיי זאַכען נישט נאָר פאָרגעשלאָגען אין 1921, נאָר איך האָב זײ [illegible]געפיהרט. זײַן צװײטער פאָרשלאָג איז אַ גרויסער פאָנד צו ענטװיקלען די [illegible]־מעגליכקײטען פון לאַנד. איך האָב אַזאַ פאָנד [illegible] אין 1909, און דאָס איז דאַן בעקעמפּט געװאָרען פון לאָרד מעלטשעט׳ס איצטיגע פרײַנד. װאָס זע־נען דעמאָלסט געװען זײַנע געגנער.

„אויב איהר האָלט מיך מאָרגען דער־טרונקען אין אײנע פון לאָרד מעל־טשעט׳ס כעמישע טעפּ, — זאָגט װײַ־טער לאָיד דזשאָרדזש — װאָלט [illegible] [illegible] נאָך אַלץ געבליבען. די פליכט פערבונדען צו לעזונג װאָלט נאָך אַלץ [illegible].״

לאָיד דזשאָרדזש ענדיגט דערמיט, װאָס ער װירעדעלט זײַן פערשפּרעכונג בנוגע אַרבײַטסלאָזיגקײט אין קורצער, אַז ער האַלט יעדעס פאַרשפּרעכען זײַן בערפשפּרעכונג סײַן דאַרף בעמערקען, אַז לאָיד דזשאָרדזש האָט אין זײַן איבעריגע צטאַ־ קע אַ[illegible] מעלטשעטס נישט דער־מאָנט, אַז ער איז אַ יוד, װי ער האָט געטאָן בײַ אַנדערע געלעגענהײטען. ער האָט איהם אַטאַקירט און קריטיקירט בלויז אַלס פּאָליטיקער.

װיכטיג פאַר ה״ה פריזיער!
צוליב דער קאָנקורענץ זענען די פרײַזען פערקלענערט מיט 20%
קעלניש־בלומען־װאַסער 4.20 אַ קילאָ 45 שטערקע
װעזשעטאַל 1.20 אַ קילאָ, ראַזיר־זײף די בעסטע
פירמע 5.60 אַ קילאָ
בריליאַנטין 3.50 אַ קילאָ, װי אויך אַ רײַכער
אויסװאַהל פון פּלאַטין און שטאָהל־זאַכען.
פּערפומעריע י. דרוקער זאַװאַדזקאַ 11
— טעל. 75־92 —

גרויסע דעבאטע אין לארדען-הויז וועגען דער ים-המלח-קאנצעסיע,

פאדערונג פון ענגלישען קאנטראל. די רעדע פון לארד מעלטשעט.

לאנדאן (י. ט. א.) אויף דער לעצטען זיצונג פון לארדען-הויז האט זיך ווידער אנטוויקעלט א לעבהאפטע דעבאטע וועגען דער ים-המלח-קאנצעסיע די דעבאטע האט אנגעהויבען לארד טעמפלטאן וועלכער האט אריינגעטראגען א רעזאלוציע, וואס פאדערט, אז איבער דער עקספלאאטאציע פון ים-המלח און אלע הילפס-אינדוסטריען דארף איינגעפיהרט ווערען א שטענדיגע בריטישע קאנטראל פריי אויסצומיידען א שייכות מיט'ן דייטשען פאטאס-מאנאפאל. לארד טעמפלטאן האט ערקלערט, דאס אין דער אויסערסט קאמפליצירטער לאגע, אין וועלכער עס געפינט זיך די ענגלישע אדמיניסטראציע אויפ'ן נאהענטען מזרח איז א דירעקטע קאנטראל איבער דער קאנצעסיע אונבעדינגט נויטיג.

לארד דיינסבארט האט אונטערשטיצט די אריינגעטראגענע רעזאלוציע. אנווייזענדיג אויף דעם גרויסען געפאהר מצד דער דייטשער פאטאס-אינדוסטריע, וואס קאנטראלירט איצט אנ׳ערך 70% פון דער וועלט-פראדוקציע.

לארד מעלטשעט, האט אנגעוויזען, דאס די אויספיהרען וועגען די געפאהרען פון כאזאס-מאנאפאל זענען שטארק איבערגעטריבען. איך קען שוין דעם ה׳ אינזש. נאוואמיעסקי זייט פיל יאהרען האט ערקלערט לארד מעלטשעט, זיינערצייט האט מען אויך געפיהרט א קאמפאניע געגען רוטענבערג׳ס קאנצעסיע און די אלע ספקות האבען זיך ארויסגעוויזען פאר אונבעגרינדעטע. די „פאלעסטינען עלעקטריק קאמפאני" אנטוויקעלט זיך אויף דעם בעפרידיגענדסטען אופן. נאוואמיעסקי איז אנ׳ארץ-ישראל בירגער, און ווער עס, אויב נישט ארץ-ישראל בירגער, דארף די קאנצעסיע ערטיילט ווערען?

לארד מעלטשעט האלט, דאס די רעזאלוציע וועגען איינפיהרען א בריטישע קאנטראל איבער די קאנצעסיעס איז נישט אנעמבאר. ארץ-ישראל איז א מאנדאט-טעריטאריע און אונטערליגט דעם אויפזיכט פון פעלקער-בונד. די ענגלישע רעגירונג איז געבונדען דורכ'ן מאנדאט נישט צו געבען קיין פארצוג די ענגלישע בירגער לגבי אויסלענדישע פרעטענדענטען אין אלע מעגליכע קאנצעסיעס.

לארד טאמסאן פעראורטיילט שארף די וואקלדיגע שטעלונג פון דער רעגירונג אין דער פראגע. דער ענין ווערט שוין אפגעשלעפט באלד 10 יאהר און עס איז שווער צו געפינען אין דער געשיכטע אנ׳עהנליכען פאל פון פערשפעטיגונג, נישט רעכענענדיג דעם פאל מיט לוט׳ס ווייב, וועלכע איז פערוואנדעלט געווארען אין א שטיק זאלץ.

אין נאמען פון דער רעגירונג האט לארד פלימוט זיך ארויסגעזאגט געגען דער רעזאלוציע. ביים ערטיילען קאנצעסיעס דארפען אין דער ערשטער רייה גענומען ווערען אין אכט די בירגער פון געגעבענעם מאנדאט-לאנד. די קאנצעסיע מיט טולאך און נאוואמיעסקי ענטהאלט א בעדינג, דאס דער פארזיצער פון דער אקציען-געזעלשאפט מוז זיין אנ׳ענגלישער בירגער און אין ראט, דארף זיין געזיכערט א מעהרהייט פון ענגלישע און ארץ-ישראל בירגער.

די רעזאלוציע פון לארד טעמפלטאן איז אראבגענומען געווארען פון טאגס-ארדנונג.

—=0=—

אין וועלכע פאלען פסק'נט צו דאס לאדזער געריכט אן'עקסמיסיע?

די 12 זינד פון לאקאטאר, וואס דראהען איהם צו פערלירען דעם דאך איבערן קאפ.

פון מאג. מ. ש. רייכמאן (געריכטס-אפליקאנט).

(ענדע פון 3-טען קאפיטעל)

ווילטמיגע שנויים, וועלכע בעגרינדען אנ'עקסמיסיע ברענגט דער לאקאטאר אריין אין זיין דירה דערמיט, וואס ער צונעמט א וואנד צווישען אויון שטוב און דער צוויטער, ער צונעמט אנ׳אויוען אדער קיך. (אנ׳ערשיינונג, וואס טרעפט זיך נישט זעלטען צוליב דעם, וואס מען בענוצט קליינע אויוועלעך, און דורכ׳ן בעזייטיגען דעם אויוען אדער קיך ווערט געגרויסער און שטוב.)

דאס געריכט איז אבער מחייב אין יעדען פאל פון דער 3. עקסמיסיע-סבה פעסטצושטעלען, צי איז דער בעל-הבית בערעכטיגט צו פאדערן אנ׳עקסמיסיע, אדער עס קומט איהר נאר אנ׳ענטשעדיגונג (I ק. 1926 8/I)

דער וורט קען ארויסטרעטען צום „אויזיאנד ראזיעמבישו", אז מ'זאל איהם אנערקענען א העכערע סומע דירה-געלד, ווייל אין דער דירה פיהרט זיך היינט א האנדעלס- אדער אינדוסטריע-אונטערנעהמונג.

8) אויב דער לאקאטאר מוט בעראוביגען זיין וואוינונג און הויף, צוליב וואס ער איז געווארען בעשטראפט אדער צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

עס איז א זעלבסטפערשטענדליכע זאך אז א לאקאטאר, ביי וועלכען די וואוינונג, קארידאר און דער צוגאנג אויפ'ן הויף געפינט זיך שטענדיג אין אנ׳אנטי-סאניטארען און אנטי-היגיענישען צושטאנד, א הויז דעם, וואס „ער פער'מיאוס'ט די שכנים צו וואוינען אין דעם הויז" ווארקט ער דאדורך מיט צו פערשפרייטען פערשידענע קרענק און חולאת'ן.

עבענזא קומט אנ׳עקסמיסיע אויף א לאקאטאר, וועלכער שטערט זיינע שכנים און זייער נאכט-רוה: צי דורך דעם וואס ער בענוצט זיך אין זיינע ווארשטאטען מיט אזעלכע מאשינען, וועלכע מאכען א גערויש, צי ווייל ביי איהם קומען פאר אפטע קריגערייען, פערבונדען מיט געשלעגען און געשרייען, אדער גאר מוזמעלדיגע פערוואלונגען א.א.וו.

דען אזא אויפפיהרונג, וועלכע שאדעט דעם געזונד פון אנדערע לאקאטארען, און שטערט צו זייער ארבייטס-פעהיגקייט, פאלט ארונטער אונטער׳ן בעגריף פון „פער'מיאוס'ען די שכנים דאס וואוינען און שטערען די ארדנונג אין הויז (I ק. 1922 2/XII)

10) רעסגלעבען אויב דער לאקאטאר בעשעדיגט די געגענשטאנדען פון הויז, וועלכע דינען פאר'ן כלל לאקאטארען, ווי למשל דער קארידאר, שטיגען א.א.וו.

11) ווען מ'האקט ביי איהם האלץ און שטוב — נישט קוקענדיג אויף די ווארנונגען — כסדר, אדער ס'רינט אראפ צום אונטערשטען לאקאטאר, צו מען קלאפט אזוי, אז פון כותל שיט זיך אראפ און ווערט קאליע.

12) אנ'עקסמיסיע קומט אויך, ווען דער לאקאטאר בענוצט זיין דירה אויף אזא אופן, אז דאס הויז גיהט צו גרונד, צום ביישפיל די וואוינונג ווערט נישט גילופטערט און נישט געהייצט (III ק. 5/VII 1927).

———

דער פאראגראף פון געזעץ, וועלכער דינט אלס העכסטליכע גרינד-לאגע פאר די אויסגערעכענטע עקסמיסיע-פאלען און עהנליכע, לויטעט און אנפאנג: „דאס עקשנות'דיגע אדער בולט'ע עובר זיין אויף די פערפליכטענדע הויז-ארדנונג". צוליב דעם וואס די בעגריפען פון עקשנות'דיגע און בולט'ע (ראזשאנצע) זענען אפגעטיילט מיט'ן ווארט „אדער" איז געדרונגען, אז נאר דאס עקשנות'דיגע עובר זיין אויף די הויז-ארדנונג מוז זיך איבער'חזר'ן, דאגעגען אנ׳איינמאליגע בולט'ע פערגוואלדיגונג פון דער הויז-ארדנונג אדער אין פאקט פון אונארענטליך אויפפיהרען זיך, בערעכטיגט שוין אנ'עקסמיסיע-אורטייל.

און די אויסגערעכענטע פאלען פאדערט זיך נישט לגמרי, אז דער לאקאטאר זאל דאס בעגעהען מיט א שלעכטער כוונה, צו להכעיס. נייז, עס איז ווילטמיג דער עצם פאקט אליין, די אביעקטיווע האלטונג זיינע.

און בעצוג צום לאדזער געריכט מוז מען אונטערשטרייכען די ערשיינונג, אז מ'בעציהט זיך אין עקסמיסיע-פראצעסען צוליב דער דערמאנטער סיבה בעדיונגענד מילדער צום לאקאטאר, ווי די יוריספרודענץ פון העכסטען געריכט דאס געריכט זוכט א זכות אויפ'ן לאקאטאר. און אויב דער לאקאטאר פערשפילט אין דער ערשטער אינסטאנץ, איז די צווייטע אינסטאנץ (אויב ס'איז דא א גרונד) מבטל דעם אונגינסטיגען אורטייל.

———

אלס דריטע סבה פון אנ'עקסמיסיע וועלען מיר בעטראכטען דעם פאל, ווען דער לאקאטאר האט אהן דעם ווירט'ס הסכמה געענדערט די בעשטימונג פון לאקאל, אדער געמאכט אין איהם גרויסע שנויים. עס איז דערביי אליין איינס, צי דאס איז אזוי געשעהען מיט'ן גאנצען לאקאל צי נאר מיט א טייל (I ק. 1924 2/5).

דאס איז, למשל, אין די פאלען, ווען דער לאקאטאר האט געמאכט ביי זיך אין דער דירה, וועלכע איז געווען געדונגען אלס וואוינונג — א האנדעלס-אונטערנעהמונג, א ביורא, אדער א ווארשטאט. דען צוליב דעם, קען מענה'ן דער ווירט, ווערט זיין הויז מעהר אפגענוצט און שנעלער פערניכטעט. — דאס העכסטע געריכט האט אין דער הונדעלט ארויסגעגעבען אנ׳אורטייל, אז א בעשיינונג פון „אוזשאנד סקארבאווי", דאס דער לאקאטאר פיהרט א האנדעל אין זיין דירה — איז א גענוגענדער בעווייז, דאס ער האט געענדערט די בעשטימונג פון זיין פריוואט-וואוינונג אויף א האנדעלס-לאקאל און די עקסמיסיע אויף אזא לאקאטאר איז בערעכטיגט (I ק. 1925 18/12)

נאך מעהר ריזיקירט אזא לאקאטאר, וועלכער האט אהן ווירט'ס צושטימונג איינגעפיהרט ביי זיך א ווארשטאט מיט מאשינען.

—0—

10 יאהר פאשיזם אין איטאליע

צו די נעכטיגע וואהלען צום איטאליענישען פארלאמענט.

דאס פאשיסטישע איטאליען איז נעכטען געגאנגען צו די וואהל-אורנעס און הגם מיר האבען נאך איצט נישט דעם ענדגילטיגען רעזולטאט פון די וואהלען, איז אבער דא א גאנצע הונדערט-פראצענטיגע זיכערהייט, אז דער נייער פארלאמענט וועט בעשטעהן פון לויטער פאשיסטען. מוסאליני האט אזוי צוגעשניטען די וואהל-ארדינאציע אז די וואהלען", אויב מ'קען נאר אזא קאמעדיע אנרופען מיט דעם דאזיגען נאמען זאלען איהם געבען דעם פולקאמענעם נצחון. פון היינט אן, הייסט עס, וועט איטאליען האבען א ניעם איינהייטליכען פארלאמענט, וואו די דעפוטאטען וועלען נישט פערטיילט ווערען אויף פארלאמענטארישע פראקציעס נאר עס וועט זיין איין גרויסע סטאדע פון שווארץ-העמדעדיגע פאליטיקער.

ביי דער דאזיגער געלעגענהייט איז כדאי צו דערמאנען דעם געבורטס-טאג פון פאשיזם אין איטאליען. דער גרינדער פון דער פאשיסטישער בעוועגונג, בעניטא מוסאליני איז, ווי בעוואוסט, סאר דער מלחמה געווען א סאציאליסט און א שעהנע פאר יאהר איז ער געווען דער רעדאקטאר פון דעם סאציאליסטישען ארגאן „אוואנטי". אין יאהר 1914 ווען עס איז פארגעקומען דער גרויסער איבערברוך אין דער מענשליכער געשיכטע

אין פיל אלטע, איינגעשטונדעוועטע הומאניטערע לאזונגען האבען געפלאצט ווי די זייפען-בלאזען, האט אויך געפלאצט מוסאליני'ס סאציאליזם. ער ווערט אנ׳אנהענגער פון קריג און ממילא א געגנער פון דער סאציאליסטישער פארטיי. וואס האט געפאדערט נייטראליטעט פון איטאליען. מוסאליני געהט אוועק פון „אוואנטי" און גרינדעט א גרויסע צייטונג „פאפאלא ד'איטאליא" וועלכע האט די אויפגאבע צו פיהרען א גרויסע קאמפאניע פאר'ן אריינטרעטען אין קריג. אין זיין ערשטען ארטיקעל אין דער דאזיגער צייטונג שרייבט דער שפעטערדיגער פאשיסטען-פיהרער, אז דאס איטאליענישע פאלק וויל נישט זיין קיין זייטיגער צושויער און זיך צוקוקען ווי אזוי עס ווערט געמאכט געשיכטע, נאר עס וויל אליין שמידען און מאכען די געשיכטע, און דעריבער מוז מען זיך אפזאגען פון דער נייטראליטעט און אריינטרעטען אין קריג.

מוסאליני האט אבער נאך אין יענער צייט נישט פערגעסען זיין אמאליגע קאריערע אלס סאציאליסט. ער פרעדיגט אריינצוטרעטען אין קריג, פיהרען א מלחמת געגען דעם דייטשען קייזער, וואס איז דער גרעסטער זייל פון דער רעאקציע. מוסאליני האט גערופען צום קאמף אין נאמען פון דער פרייהייט,

וואס איז בעדראהט געווארען דורך די דייטשען און אין נאמען פון דער דעמאקראטיע. סוף כל סוף האט זיך איתם דאס איינגעגעבען. איטאליען איז געווארען אריינגעצויגען אין בלוטיגען וועלטשפיל און זיך געשטעלט אויף דער זייט פון די קאאליציע-מלוכות.

ווען די מלחמה האט אויפגעהערט און די דעמאביליזירטע חיילות זענען צוריקגעקומען פון די שלאכט-פעלדער האט מוסאליני געגרינדעט דעם פערבאנד פון די איטאליענישע פראנט-קעמפער. דעם 23 מאי פון יאהר 1919 האט ער פערעפענטליכט אנ׳אויפרוף, וועלכער איז געווען דער ערשטער אנזאג פון קאמף מיט די סאציאליסטען. אין דעם דאזיגען אויפרוף זאגט מוסאליני: „מיר אנהענגער פון דער וועלט-מלחמה זענען די איינציגע וואס האבען רעכט צו רעדען וועגען א רעוואלוציע אין איטאליען. מיר געפינען נישט פאר נויטיג אפצושלעפען מיט די רעוואלוציע, אזוי ווי עס טוען די ארגאניזירטע סאציאליסטען. און מיר שרעקען זיך אויך נישט אפ פאר דעם דאזיגען ווארט, ווייל מיר האבען שוין די רעוואלוציע געמאכט.

אין חודש מאי פון יאהר 1915, ווען מיר האבען אפגעווישט די חרפה פון איטאליען און געבראכען די נייטראלי-

(ענדע זעה זייט 6)

זיך געפונען

אריגינעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה

פון י. ל. ליפשיץ

(פארטזעצונג).

— געוויס, מיין טייערער! — ענטפערט בערטע-יהודית א גליקליכע. — אונזערע נשמות זענען שוין פון לאנג פעראייניגט. פון דעם ערשטען מאמענט ווען איך האב דיך בעגעגענט אין דער פרייער גרויסער אמעריקא, האב איך דיך נישט ארויסגעלאזען פון מיינע געדאנקען. מיין הארץ מיין גאנצער „איך" געלאנגט נאר צו דיר אליין, מיין גרויסער לה. אבער געליבטער טייערער, ווארט נאך א קורצע צייט, ביז מיר וועלען אפראמען פון וועג אט די רויטע קראקאדילען די גיפטיגע שלאנגען, דאן וועלען מיר קענען פייערען מיט פראכט און גלאנץ אונזער עביגען גליק און דורכפיהרען די „כרה משה וישראל" צערעמאניע. עפענטליך פאר דער גאנצער וועלט, אויף די הרי יהודה. — און זי האט איהם צערטליך געקושט...

— וואס נאך פאר א שלאנגען בוזען מיר צערוימען פון אונזער וועג? מיין טייערע! — האט ער זי געפרעגט.

— כ'מיין אט יענע „רויטע אגענטען" וואס מיר האבען געפאנגען אויף דער יודישער שיף. זיי זענען געשמידט אין קייטען אין אונזער גארטען הויז. מיר וועלען זיי נישט איבערגעבען אין די הענט פון דער רעגירונג, ווייל ס'קען דערפון ארויסקומען א דיפלאמאטישער אינטערנאציאנאלער סכסוך, און איך וויל נישט פערשלעפען דעם משפט אין דער לאנגער באנק ארײן, וואו ס'קען זיך אנהויבען לאנגע, פוילע, דיפלאמאטישע אונטערהאנדלונגען צוליב דעם פלומר'שטען אנערקענונג פון גרויס בריטאניע צו דער רויטער מלוכה. די מערדער מוזען גע'משפט ווערען נאר דורך יודישע הענט. די רעגירונג ווייס גאנץ גוט אז מיר האבען מציל געווען די שיף פון „רויטע פיראטען" און מיר האבען א רעכט צו האנדלען לויט די געזעצען פון די ימים וואו דער קאפיטאן פון שיף איז דער גאנצער הערשער, אבער די רעגירונג טאר נישט וויסען אז מיר האבען די רויטע חברה געבראכט אהער צו משפט'ן.

אין דאן נאכ'ן משפט, וועל איך זיין פון די ערשטע אויסציטרייען דער דער גאנצער וועלט; „קומט זיך פרעהען מיט דער פעראייניגונג פון יהודית'ן מיט איהר געליבטען יהודה'ן"!...

א גליקליכער האט ער זי צוגעדריקט צו זיין הארצען.

— יא, מיין יהודית! — האט ער געשעפטשעט, — דו וועסט זיך פעראייניגען מיט דיין „יהודה'ן", ווייל „לואי" דערמאנט אינז דעם גלות, דעם אסימילאטאר דעם נאכקרימער, אזוי ווי איך האב „זיך" געזעהן אין מיין חלום, אבער „יהודה" איז ריין אריגינעל ער זעהט נאר די בערג פון יהודה, מיט די ליכטיגע ליכטיגקעט, מיט דער זוניגער געשטאלט פון יהודית.

— מיין יהודית! — מיין יהודה!

ביידענס ליפען האבען זיך געשלאסען, און א הייליגער גליקליכער קוש האט אויסגעקלונגען צווישען די אלען.

* * *

אויף א זעהר הויכען מאיעסטעטישען בארג, נישט ווייט פון רחל'ס קבר, לינקס פון דעם וועג קיין חברון, א איינגעטונקט פול אין פלאנצונגען, זעהן מיר פיי דעם שיין פון דער שעהנער ארץ ישראל לבנה, צוואנציג געשטאלטען איינגעהילט אין מאנטלען אויסגעזעצט אין צירקעל, אין מיטען אויף א גרויסען שטיין ווי א בימה, זיצען דריי געשטאלטען ווי נאכט שאטענס, אלעס ארום איז שטיל און סודות'דיג...

— יהודית! — שעפטשעט סודות'דיג לואי-יהודה, — ווען וועט מען ברענגען די רויטע פערברעכער?

— באלד מיין ליבער יהודה! — ענטפערט זי שטיל — יהודה מיט נפתלי'ן זענען אוועק נאך זיי.

— מיר וועלען זיי משפט'ן לויט דער אונזער תורה, — האט שושנה שטיל געזאגט. — מיר וועלען אויסהערען זייערע טענות, און די עדות, און אלעס איז ווידער שטיל געווארען, אין דער שטילקייט פון דער נאכט.

— שא מען הערט טריט, — און די נאכט-שאטענס האבען זיך גענומען בעוועגען, דאס האט יהודה מיט זיינע שומרים געבראכט די רויטע-פיראטען.

אין מיטען אויפ'ן גרויסען שטיין, האבען זיך אויסגעזעצט: יהודה, שושנה, לואי-יהודה, בערטע-יהודית, אלעקסאנדער-ישראל, אברהם בן אברהם, לאעב און גולד, יאשקע מיט פיוולען, אלע איינגעהילט אין מאנטלען איבער זייערע פנים'ער.

בערטע-יהודית איז געווען די הויפט-ריכטעריי.

און א שטימע האט אויסגערופען: „און מיר געפונען זיך אויף דעם בארג ביי דער שטאט בית לחם, וואו עס האט זיך מיט טויזענטער יאהרען צוריק אנגעהויבען צו שאפען די געשיכטע פון דעם פאלק ישראל. דא איז אומגעגאנגען אונזער גרויסער העלדישער קעניג-פאעט דוד, מיט זיינע סטאדעס שעפסען, דער גרויסער נביא עמוס פון תקוע. דא איז די איינפאכע אמת'ע נאטור, וועלכע זינגט שירה צו גאט דורך דוד'ס ליפען „וואס איז דער מענש וואס דו געדענקסט איהם"? דא איז אומגעגאנגען דער גרויסער העלדישער פעלד-מארשאל יואב מיט זיינע גבורים, און לויט די לעגענדע פון פיל נאציעס איז דא אויך געבוירען געווארען דער גרינדער פון קריסטענטהום, דער געוועזענער יוד יושע, און דא איצט, וועלען גע'משפט ווערען די גרעסטע פערברעכער פון צוואנציגסטען יאהר הונדערט"...

— דן ונפתלי! טייערע חברים! גבורים פון אונזער אלט-נייער לאנד! — האט די שטימע געזאגט — ברענגט אהער דעם גרעסטען פערברעכער, דער הויפט „תליון" פון „טשעקא" דעם רויטען הענקער דזשערדזשינסקי!... זאל ער זיך שטעלען פאר'ן משפט! אט דא אויף דעם היסטארישען פלאץ! זאל ער זיך פערטיידיגען!

דן און נפתלי האבען צוגעפיהרט צום שטיין דעם רויטען הענקער, געשמידט אין קייטען.

און די שטימע האט ווידער גענומען רעדען:

— מען קען אפשר פערשטעהן מלחמות, כאטש זיי זענען נידערטרעכטיג, אבער ס'איז א קאמף פון אויפגעברויזטע, געזעלשאפטליכע ליידענשאפטען אין פון גלייכע כחות, כאטש עס איז נידעריג און ברוטאל. מען קען פערשטעהן דאס אין א מאמענט פון קאמף אין א מאמענט פון טויט-געפאהר, זאל מען זיך פערגעסען לאניק און יושר, און בעגעהן מעשים וואס אונטער געוועהנליכע אומשטענדען וואלט עס געווען נידעריג און ברוטאל.

אבער דו רויטער הענקער! פלעגסט נעמען אין קאלטען בלוט, אהן יעדער בערעכטיגונג פון נוץ, נישט אויפ'ן פעלד פון קאמף, נישט אין א מאמענט פון אויפרעגונג און נויטווענדיגקייט, ברענגען מענשען צום טויט! עהרליכע מענשען מיט פרינציפיעלע איבערצייגונגען!

דו האסט געמאטערט און געטויטעט מענשען, גרויסע עהרליכע, ערהאבענע וועלכע האבען מעהר געטון פאר רוסלאנד ווי דער גאנצער רויטער-סאוויעט מיט זיין הויכען טריבונאל.

יב פיראטען, רויבען און מארדען ווייל זיי ווילען יענעמס פערמאגען. פיל טויטען און מארדען ווייל מען בעפאלט זיי, מען צווינגט זיי, און מען בעצאהלט זיי דערפאר. אבער דו רויטער הענקער! האסט געטויטעט און געמארדעט פרייוויליג, קאלטערהייד, אהן נוצען פאר דיר!

מיר ווייסען פון רויבער-באנדעס, וואס טויטען און מארדען, אבער פאר זייערע אייגענע חברים-מערדער, העלען זיי געהן ביז'ן בלוט! אבער דו רויטער הענקער! האסט פערגאסען די בלוט פון דיינע חברים, חברים-רעוואלוציאנערען, פיל בלוט, אומשולדיגע ריינע בלוט, פון די בעסטע זיהן און טעכטער פון רוסישען פאלק און נאך נישט גענוג וואס דו האסט געטויטעט און געמארדעט אין דיין רויטער מלוכה, ביזטו נאך געקומען מיט דיין רויטער-באנדע אין אונזער אלט-נייעלאנד און דו האסט געוואלט מאכען איינע פון דיינע טייוועלשע רויטע שחיטות! מאסטו עפעס א פערטהיידיגונג? דו רויטער הענקער!?

(דאס ווייטערע קומט).

לאדזשער כראניק.

פערזענליכעס

אונזער בן-ניר ה' ניקאָדעם טאַוו האָט געענדיגט דעם ווארשעווער אוניווערזיטעט און בעקומען דעם טיטול דאָקטאָר מעדיצין.

מען וויל פערוועהרען גאסען-דעמאנסטראציעס דעם 1-טען מאי.

ווארשאווער פרעסע-אַגענטור איז מודיע, אז אין די רעגירונגס-קרייזען איז פאראַן אַ שטרעבונג צו פערווערען היי-יאָהר עפענטליך צו פייערן דעם 1-טען מאי. מיטינגען אונטערן פרייען הימעל און גאַסען-דעמאָנסטראציעס זאָלען זיין פערבאָטען. דערלויבען זאל מען נאָר פערזאַמלונגען אין פערמאַכטע לאָקאַלען.

די פסח-אַקציע פון דער קהלה הויבט זיך אן

די בעשלוסען, וואָס זענען גענומען געוואָרען דורך דער ספעציעלער קהלה-קאמיסיע

(ג) געבעטען פאָרמיטאַג איז פאָרגעקומען די ערשטע זיצונג פון דער פסח-קאָמיסיע ביי דער קהלה.

נאָכדעם ווי עס ווערען אויסגעוועהלט אַלס פאָרזיצער ה'מינצבערג און וויצע-פאָרזיצער ה' בערנער, איז בעשלאָסען געוואָרען צו פעפולמעכטיגען דעם ראַט. יחיאל יצחק בערמאַן צו פאַרוואַרנען על חשבון הקהלה די יודישע אַרעסטאַנטען אין די לאָדזשער תפיסות און די יודישע זעלנער אין די הויגע שפיטעלער מיט פסח'דיגע מאָלצייטען.

גלייכצייטיג איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו פאַרשטענדיגען מיט ה' נערוליר וועגען פערזאָרגען מיט פסח'דיגע מאָלצייטען די יודישע זעלנער פון לאָדזשער גארניזאָן.

וואָס שייך דער פסחאַקציע פאַר דער פאַרארימטער לאָדזשער יודישער בעפעל-קערונג איז בעשלאָסען געוואָרען די אַקציע תיכף אָנצוהויבען.

אַלע לאָדזשער ווירטשאַפטליכע אינסטי-טוציעס, אַרבייטער-פערייניגען און „שטיבלעך", דאַרפען היינט, מאָנטאַג, אָפנעמען אין קהלה-קאַנצעלאַריע די ספעציעלע פאָרמולאַרען. כדי זיי אויסצופילען און זיי צווייט עקזעמפלאַרען און זיי אָפגעבען ביז דאָנערשטאַג איינשליסליך. שפעטער וועלען זיי נישט בעריקזיכטיגט ווערען.

אין די דאָזיגע פאָרמולאַרען דאַרפען אָנגעגעבען ווערען די רשימות פון די פערזאָנען, וואָס נויטיגען זיך אין דער פסח-שטיצע פון דער קהלה.

פון די פאָרמולאַרען, וועט צונויפגע-שטעלט ווערען אַ קאַרטאָטעקע, כדי עס זאָלען נישט פאַסירען קיין פאַלען, אז מקבלים זאָלען בעקומען שטיצע מעהר ווי איין מאָל.

ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען צו קויפען 200 פוד מצות פאַר יודישע זעל-נער, אַרעסטאַנטען און יתומים-הייזער און פאַר'ן משוגעים-הויז.

חוץ דעם איז בעשלאָסען געוואָרען צו אַסיגנירען 300 זל. אויף דער פסח-אַקציע פאַר די יודישע זעלנער אויף די קרעסען, אָנגעפיהרט דורך דעם מילוי-מערישען הויפט-ראַבינער ד"ר מיזעס, און 300 זל. אויף דער פסח-אַקציע פאַר די קראָטאָשינער זעלנער.

ווי בעקאַנט, האָט די קהלה אויך בע-שלאָסען צו אַסיגנירען פאַר דעם „ראָ-בראָטשונאַשטש" 20.000 זל. אויף פסח-שטיצע.

מעלעפאָנען זאָלען בילינער ווערען

(—) פון האַלב-אָפיציעלע קרייזען ווער-רען מיר געוואויער, אז דער ענין פון די מעלעפאָן-לומשנוקעס זאָל ווידער אַקטועל ווערען. ווי מען שמועסט, זאָל דאָס פאָסט-מיניסטעריום האָבען געקומען צו דער איבערצייגונג, אז די לומשנוקעס אַרבייטען שלעכט און אז די צו הויכע פרייזען, וואָס ווערען גענומען פאַר די טעלעפאָנען, ענטשפרעכען נישט דער היינטיגער פרייזען-קאָניונקטור. די הכנסות פון דער שוועדישער געזעלשאַפט זאָלען זיין אַזוי גרויס, אז זי קאָן ביי בילינגערע פרייזען אויך האָבען אַ שטאַרקע דיווי-דענדע און פרייע נעלדער אויף אינוועס-טיציעס.

די האַנדעלס-קאַמער

וועט זיך געפונען אויף טאַרגאָווע 63

געוועזענער מיניסטער מאַלאַטשקא זאָל ווערען פרעזעס.

(:) עהערנעלטען איז אַרויסגעפאָהרען קיין ווארשאַ דער דירעקטאָר פון דער לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער אינגזש. באַיער. בעת זיין בעזוך אין ווארשאַ האָט דער אינזש. באַיער אָפגעהאַלטען אַ רייהע קאָנ-פערענצען אין האַנדעלס-מיניסטעריום וועגען בעקומען אַ בעשטעטיגונג אויפ'ן אַלגעמיינעם בודזשעט-פראָעליטינאַר פון דער האַנדעלס-קאַמער פאַר'ן יאָהר 1929/30. אויסער דעם האָט אינזש. באַיער קאָנפערירט מיט'ן פרעזידיום אין דער דירעקציע פון דער ווארשאווער האַנדעלס-קאַמער, אונפאָרמירענדיג זיך וועגען אופן און גאַנג פון דער אַרבייט פון דער דאָזיגער קאַמער וואָס האָט פרי-העד אָנגעהויבען איהר טעטיגקייט אויפ'ן יסוד פון נייעם געזעצע וועגען די האַנ-דעלס-קאַמערן.

* * *

ווי בעקאַנט, האָט דאָס פרעזידיום פון דער האַנדעלס-קאַמער אויף זיין לעצטער זיצונג בעשלאָסען צו בעשטימען אַלס ווויצע דירעק. פון דער לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער דעם ווויצע דירעק. פון דער קאַ-טאָוויצער האַנדעלס-קאַמער ד"ר זאַנד, וואָס איז שוין אָנגעקומען קיין לאָדז. אין שייכות דערמיט האָט דאָס פרעזידיום שוין ערלעדיגט אַ רייה אָרגאַניזאַציאָנע-לע ענינים, כדי די האַנדעלס-קאַמער זאָל וואָס גיכער קענען אָנהויבען איהר טע-טיגקייט. צווישען אַנדערע איז ערלעדיגט געוואָרען דער אויסוואַהל פון אַ לאָקאַל. עס איז אונטערגעשריבען געוואָרען אַ קאָנטראַקט מיט דער פירמע שטיבלער און נראַהמאַן אויפ'ן לאָקאַל אויף טאַר-גאָווע 63. וואו עס וועט זיך מאַכען געפונען די האַנדעלס-קאַמער.

די בודזשעט-קאָמיסיע פון דער האַנ-דעלס-קאַמער וועט שוין קומענדיגע וואָך אויף איהר זיצונג אויסאַרבייטען דעם רעגולאַמין פון די זיצונגען און דעם אופן פון דער אַרבייט פון דער האַנדעלס-קאַמער און בקרוב וועט זי אָנהויבען צו אַרבייטען. ווי מען שמועסט איז ווייטער אַקטועל די פראַגע וועגען אויבערנעמען דעם פרעזעס-אַמט דורכ'ן געוועזענעם מיניסטער מאַלאַטשקא וועגען דער סימ-פאַטיע וואָס האָט זיך געשאַפען אין דער האַנדעלס-קאַמער נאָך דער רעזיגנאַציע פון די פאַרשטעהער פון דער גרויס-אינ-דוסטריע, האָבען זיך עהערנעלטען בעראַטען די ראַטמענער פון דער האַנדעלס-קאַמער מצד'ן סוחרים-פעראיין, פיעטרי-קאָווער 73.

מעלדונג

אַלע לוין-וועבער, וועלכע ווילען גע-ניסען פון די גמינע - פסח-אַקציע מוזען זיך קומען מעלדען אין לוין-וועבער-מייס-טער-פעראיין ברזשעזינער 7 ביז מיטוואָך, דעם 27.3 פון 8 ביז 9 אזייגער אָוונד צייט. דינסטאָג דעם 26.3 ווערט דער פעראיין טעטיג זיין פון 2 ביז 5 נאָכמ. די פערוואַלטונג.

פערמיטלונגס-ביוראָ ביים טעקסטיל-פעראיין

קוואַליפיצירטע ענגלישע וועבער קענען זאָפאָרט בעקומען אַרבייט. זיך מעלדען אין טעקסטיל - פעראיין, וושכאָדניאַ 70, פון 12—2 מיטאָג אָדער פון 7½ ביז 9½ אָוונט. די פערוואַלטונג פון דער אַפטיילונג 7 „נמיי"

פנירכוויהט פאַלשע פערל

און גנב'עט עכטע סחורה,

פאַר זיין „חכמה" האָט פסהל געקריגען אנדערטהאַלבען יאָהר תפיסה.

(§) אין דער געגענד פון גאָוואָמיעסקאַ גאַס האָט אַ לענגערע צייט זיך אַרומגע-דרעהט עמעס אַ בערשוין, וואָס האָט בע-שווינדעלט די דורכגעהער, פערקויפענדיג ווי פאַלשע שטיינער פאַר פערל. מיט עטליכע וואָכען צוריק האָט דערזעלבער שווינדלער אָפגעשטעלט דעם אָנגעשטעל-טען פון דער פירמאַ שוואַרץ און צינאַ-מאָן, אַ געוויסען קאַזימיערז דורא, וואָס האָט אָפגעטראָגען סחורה, און אוהם פאַרגעלעגט איינצוהאַנדלען די מציאה. וועהענדיג, אז דורא קען זיך נישט דעצי-דירען, מאַכט דער צו אוהם:

— אָט שטעהט דאָ פאַר'ן טויער אַ יובעליען-הענדלער, פרעגט איהם, צי די שטיינער זענען נישט קיין עכטע.

דורא האָט איבערגעלאָזען די סחורה אין טויער און געגאַנגען הערען די מיי-נונג פון פערל-שאַצער.

און אַ מינוט אַרום, אז ער איז צוריק-געקומען נאָך דער סחורה, האָט ער דער-זעהן די בראָך... נישטאָ די סחורה און אויך דער פערל-סוחר איז נעלם געוואָ-רען... אַ בעשווינדעלער איז די „דורא" געלאָפען די פאָליציי מעלדען. און עט-ליכע טעג אַרום האָט אַ פאָליציאַנט פער-האַלטען פסח בענעכער'ן, און ווען דורא האָט דערקענט דעם פערל-הענד-לער.

נעכטען איז בענעכער געשטאַנען פאַר'ן געריכט און ער האָט געכאַפט אנדער-טהאַלבען יאָהר תפיסה.

דער אָנהויב פון זומער-סעזאָן געהט צו שווערליך

דער פדיון פאַר די חנאות איז אַ קנאַפער. — אַנהאַלטענדער דוחק איז מזומן.— די האָפנונג אויפ'ן וואַרימען וועטער.

(—) נאָך אַ פאָר טעג איז געבליבען צו דער חגא און אין האַנדעל שפירט מען דאָס גאַנץ שוואַך. פאַרנגע וואָך איז דער פדיון, סיי אין הורט, סיי אין דעטאַיל גע-ווען אַ גאַנץ קנאַפער. דער עולם קויפט וועניג. אַביסעל לייזט מען שוין ביי טעקסטיל-קאָנפעקציע, טריקאָטאַזש, שטרימף און גאַלאַנטעריע-סחורות. דאַגעגען אין מעטאַל און אין דער בוי-בראַנזשע איז ווייטער אַ שטילקייט, ווי אויף אַ בית-הקברות.

מען האָפט. אַז דער זומער-סעזאָן וועט נישט זיין פון די ערגסטע. לעת עתה האָט זיך די לאַגע פון די פויערים אין דער לעצטער וואָך געבעסערט צוליב דעם וואָס די פרייזען אויף תבואה זענען געשטיגען און ממילא ווערט איצט דער פויער מעהר קויפס-לוסטיגער. ווי עס וועט ווייטער געהן קען מען נאַטירליך נישט זיין קיין נביא. דערווייל האָט זיך דער מבול פון וועקסעל-פראָטעסטען וואָס פלעגט לעצ-טענס אָנקומען פון דער פראָווינץ קיין לאָדז, אַביסעל פערקלענערט. צוליב'ן געלד דוחק איז די פריוואַט-דיסקאָנטאָ ווייטער גאַנץ טייער. פאַר ערשטקלאַסיגע וועקסלען צאָהלט מען 1,60 — 1,90 פראָצ. חודש, פאַר מיטעלמעסיגע וועקס-לען 2 — 2 און האַלב פראָצ. אַ חודש און פאַר שוואַכערע וועקסלען-פאַרטפעלען 3 — 3 און האַלב פראָצ. אַ חודש.

אויב דאָס וועטער זאָל זיין שעהן ביז פסח קען דער נעשלאָגענער סוחר אויפ-שטעהן תחית-המתים. די גרויסע פרעסט פון היי-יעהריגען ווינטער האָבען דעם לאָדזשער און בראָווינצער סוחר גוט אויס-געמוטשעט. ער האָט דערובער איצט אויף דער זון ווי אַ בלינדער אויף ליכט. לאָמיר גלויבען, אז די זון וועט מאַכ' פאַר'ן סוחר אויפלעבען.

פאַרזיכטיגקייט ביים ריינינגען די פילטער

(מ) די געזונדהייטס-אָפטיילונג ביים מאַגיסטראַט וואָרענט די הויז-בעזיצער נישט צו לאָזען ריינינגען די פילטער'ס אָהן אַ פריהערדיגער מעלדונג אין דער טעכנישער אָפטיילונג פון מאַגיסטראַט אָדער אין דער סאַניטאַר-אָפטיילונג. צו-ליב דעם וואָס די פילטער'ן זענען אין די פרעסט נישט געריינינגט געוואָרען האָבען מען מאָר דערנבער פריהער נישט אַראָפ-לאָזען זיך אין די פילטער, אַבער ער ווערט 3 שעה דורכגעלאַנג געלופטערט. דער וואָס לאָזט זיך אַראָפ אין פילטער מוז זיין פערזעהן מיט אַ פערזיכערונגס-נאָר-מעל אונזער פילטער מוז פריהער גע-פרובט ווערען צו עס זענען אין אוהם נישט פערהאַן קיין גיפטיגע גאַזען דורך אַרייננלעגען אין אוהם אַ ברענענדען ליכט

יודישע זעלנער וועלען בעפרייט ווערען אויף פורים פון די קאַשאַרנע

(—) דאָס קריגס-מיניסטעריום האָט פונאַנדערגעשיקט אַ צירקולאַר צו אַלע מיליטער-אָפטיילונגען, אז צוליב פורים זאָל מען די יודישע זעלנער בעפרייען פון די קאַשאַרנעס מאָנטאַג נאָכמיטאַג ביז דינסטאָג אָוונט.

יודישער אינוואַלידען-פעראיין

די לאָדזשער יודישע אינוואַלידען, וואָס זענען געווען אָרגאַניזירט אין אַלגעמיי-נעם אינוואַלידען-פעראיין, זענען פון דאָרט אַרויסגעטרעטען און געבילדעט אַ בעזונדערן יודישען אינוואַלידען-פעראיין, וואָס געפינט זיך אין לאָקאַל אויף שענ-קיעוויטש 3/5.

עס איז געוואונשען, אַז אַלע יודישע קריגס-אינוואַלידען זאָלען זיך פעראייני-מערעסירען מיט'ן נייעם פעראיין.

דער יובילעאום-אָוונד פון „עבודה".

פאַריגען זונטאָג אין אָוונט איז אין זאַל פון „הזמיר" פאַרגעקומען דער יו-בילעאום-אָוונד פון דער ציוניסטישער יוגענד-אָרגאַניזאַציע „עבודה". צום אָוונד זענען געקומען אַלע מיטגלידער פון דער יוגענד-אָרגאַניזאַציע און פיל שול-יוגענד. דער זאַל איז געווען איבערפולט. דעם אָוונד האָט געעפענט דער אַבסאָלווענט פון יודישען גימנאַזיום ה' מיכאל ניי-גאָלדבערג. ד"ר פריהליך האָט אין אַ אויספיהרליכען רעפעראַט גערעדט וועגען די אויפגאַבען פון דער יוגענד-אָר-גאַניזאַציע „עבודה".

אין אָוונד האָט זיך אויך בעטהייליגט דער בעליבטער דיכטער יצחק קאַצענעל-סאָן, וועלכער איז אויפגענומען געוואָרען מיט אַ שטורם פון אַפּלאַדיסמענטען.

אין מוזיקאַלישען טייל פונ'ם אָוונד האָבען זיך בעטייליגט צוויי שילערינס, וועלכע האָבען מיט ערפאָלג געשפילט עטליכע נומערן פיאַנאָ.

דער אָוונד האָט געמאַכט אַ זעהר גוטען איינדרוק.

נאַכט-דיזשורנע אין די אַפטייקען.

היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפטייקן פאַוולאָווסקי, פעטריקאָווער 809; האַמבורג, גלובנאַ 50; גליקסאָווסקי, גע-רושאַמוויטש 4; שוויטקעוויטש, סאַפערנע 26; באַרטמאַן, פאָמאָרסקאַ 10 און פע-טאַש, פלאַץ קאָשטשעלני 10.

הייראַטס-ביכלעך

אין ציוויל-שטאַנד-אַמט

(ג) דער לאָדזשער ציוויל-שטאַנד-אַמט האָט איינגעפיהרט אַ נייעס: אָנשטאָט די ביז-אַהעריגע בעשיינונגען פון דורכ-געפיהרטע חתונה-אַקטען, ווערען איצט אַרויסגעגעבען ספעציעלע ביכלעך, וואָס בעשטעטיגען די חתונה. די הייראַטס-ביכלעך ענטהאַלטען בעזונדערע בלעטלעך אויף נישט מעהר און נישט וועניגער ווי... 12 קינדער-מעלדונגען. אַזאַ חתונה ביכעל קאָסט 31 זל.

די ביכלעך זענען צונויפגעשטעלט לויט'ן מוסטער פון די דייטשע ציוויל-שטאַנד-אַמטען.

נייע פערוואַלטונג פון „נושאי המטה".

זונטאָג, ד. 24/3 איז אונטער דעם פאָרזיץ פון ה' ש. קאַפעל פאָרגעקומען די פאַרטזיצונג פון דער געגעראַל-פער-זאַמלונג און עס זענען אויסגעוועהלט גע-וואָרען די פאָלגענדע פערזאָנען:

ר' יוסף בזשאַגאַוויטש, י. מ. זרונסקי. י. י. בערמאַן, ב. מאַראָקאָ, מ. מונק, ה אָפענבאַר, מ. י. ווערדינגער, אלי' חיימ-מאָן, א. וואָלפיש, ש. ח. ראָזמאַן, ל בנין און ל. משעכאָטאַ.

רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: ר' ב. דאַבוזי-נסקי, מ. מאָכטערמאַן און ז. פרידמאַן.

היינט זענען די געוועלבער אָפען ביז 9 אָוונד

(§) לויט אַ פערארדנונג פון דער הויי-כער מאַכט מעגען פון היינט אָן ביז פרייטאַג דעם 29 איינשליסלעך די געוועלבער אָפען זיין מיט 2 שעה לענגער ד. ה. פון 9 אין אָוונער. שבת דעם 30-טען מעגען די געוועלבער אָפען זיין נאָר ביז 6 אָוו.

וואָס איז אַזוינס „העכערע קראַפט"?

אַפּלאַנגען פון אַלגעמיינעם שטרייק,

וויכטיגע פראַצעסען אין לאָדזשער אַרבייטס-געריכט.

(ג) דאָס לאָדזשער אַרבייטס-געריכט איז פערוואָרפען מיט אַרבייט. צווישען אַנ-דערע איז די טעג בעטראַכט געוואָרען די אָנקלאַגע פון 4 אַרבייטער געגען דער „יידזעווער מאַנופאַקטור". די דאָ-זיגע פירמע האָט זיי נאָכ'ן אַלגעמיינעם שטרייק בעזייטיגט אַלס שטרייק-העצער. איצט האָבען זיי פערלאַנגט בעצאָהלט פאַר אַ צוויי-וואָכיגע קינדיגונג און פאַר 8 טעג אורלויב.

דער יוריס-קאָנסול פון דער „ווידזע-ווער מאַנופאַקטור" האָט אָנגעוויזען, אז די אָנקלאָגער האָבען גענומען אַנ'אַקטי-ווען אַנטייל אינ'ם אַלגעמיינעם שטרייק און האָבען געהעצט צו אונרוהען די איבריגע אַרבייטער.

דאָס געריכט האָט לסוף די ביטע פון די 4 בעזייטיגטע אַרבייטער בעריקזיכ-טיגט.

אַ צווייטער כאַראַקטעריסטישער פראָ-צעס פון פרינציפיעלער בעדייטונג איז פאָרגעקומען געגען דער פירמע פושי-גורסקי. די אַקאָרד-אַרבייטער פון פושי-גורסקי'ס פאַבריק האָבען אָנגעקלאָגט די אונטערנעמער, זיי זאָלען בעצאָהלען פאַר 6 שעה נישט-אַרבייטען צוליב'ן פעהלען פון עלעקטרישען ליכט.

דער פערטרעטער פון דער פירמע האָט בעטאַנט. אַז דאָס פעהלען ליכט אין משך פון 6 שעה, פון וואָס די אַרביי-טער האָבען געליטען, איז די שולד פון אַ „העכערער קראַפט", דהיינו: די פירמע פושיגורסקי ציהט איהר ליכט נישט פון דער עלעקטראָווניע, נאָר פון הייניצעל'ס דינאַמאָ. אין דער דינאַמאָ האָט זיך אויסגעשמאָלצען אַ קאַפסעל און דאָס האָט גורם געווען דעם ליכט-מאַנגעל.

דאָס געריכט האָט די מאָטיווען אָפ-געוואָרפען אָנווייזענדיג, אז אַלס „העכערע קראַפט" פון דעם כאַראַקטער קען נאָר אָנערקענט ווערען אַ שרפה, אַ פער-פלייצונג א. ד. גל.

די אַרבייטער איז, אַלזאָ, צוגע'משפט געוואָרען די 6 שעה פערלוירען פער-דינסט.

צוליב דער זילבערנער התונה פון לייביש שפירא און פרוי שפענדען די יובילאַנטען: פאַר דאָבראָטשינאָשטש 50 זל.; אוזדראָוויסקאַ 50 זל.; לינת הצדק 50 זל.; בקור חולים 50 זל.; מושב-זקנים 50 זל.; עזרת אלפים 50 זל.; תומכי אורחים 50 זל. און אַלע אַנדערע יודישע וואָילטעטיגע אינסטיטוציעס אין לאָדז צו 25 זל. אַלע אינסטיטוציעס ווערען גע-בעטען אָפצונעמען דאָס געלד דינסטאָג פון 12—2 ביי שפירא פיעטריקאָווער 81

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהאַרמאָניע — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ
אַנשעל שאָר'ס אַמעריק. יודיש טעאַטער
גאַסטראָלן פון דער וועלט-בערימטער אַמעריקאַנער קינסטלערין
דאַראַ ווייסמאַן
היינט מאָנטאַג, 9 אָוו. צו פאָפולערע פרייזן אויפ'ן פערלאַנג פון פובל.
דאַראַ ווייסמאַן נאָך 1 מאָל אַלס
די מאַמע פון דער וועלט
דינסטאַג 9 אָוו. לכבוד פורים 2 פאַרשטעלונגען פאַר 1 בילעט
1) די גרויסע היסטאָרישע אָפּערעטע פון א. גאָלדפאַדען
הענינ אחשורוש
2) אַ משלח-מנות פון דאַראַ ווייסמאַן
דאַראַ ווייסמאַן וועט אויפטרעטן צום 1 מאָל אַלס
די שכורטע
אַ טראַגי-קאָמעדיע אין 1 אַקט, ספעציעל געשריבן פאַר דאַראַ ווייסמאַן פון א. שאָר
מיטוואָך 9 אָוונט דאַראַ ווייסמאַנ'ס גרעסטער שלאַגער
ווייב און געליבטע
די הכנסה געהט לטובת דער געזעלשאַפט לינת הצדק
אין אַלע פיעסען נעמען אַנטייל לויט א. ב. פּרויען: בעזמאַן, באַריסאָווא מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאַרעני, קאַמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענ-בערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אַדמיניסט.—מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישע לייט.: ל. זעלמאַן.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פילהאַרמאָניע.
אַנאָנס!! נאָהענטסטע פּרעמיערע פון דאַראַ ווייסמאַן און אַנשעל שאָר שלאַגער פון אַלע אָפּערעטען אַנאָנס!!
דייך יודיש מיידעל
מיט 25 נומערן מוזיק, שעהנער באַלעט, נייע דעקאָראַציעס,
ספעציעלע קאָסטיומען, הערליכע עפעקטען, גרויסע אויסשטאַטונג.

וויצע-פרעזעס פון דער האַנדעלס-קאַמער געלעגט זיין מאַנדאַט

(§) דער פרעזעס פון טעקסטיל-פער-באַנד ה' עדוואַרד באַביאַצקי האָט צוגע-שיקט אַ בריף דעם וויצע-פרעזעס פון דער לאָדזשער האַנדעלס- און אינדוסטריע-קאַמער ד"ר יוזעף זאַקס, אין וועלכען ער טיילט מיט, אז ער לעגט זיין מאַנדאַט אַלס וויצע-פרעזעס פון דער האַנדעלס-קאַמער.

נייע עלעקטרישע לאַמפּען אין די גאַסען

(מ) דער מאַגיסטראַט האָט אויסגע-אַרבייט אַ פּלאַן צו בעלייכטען דאָס יאָהר אַ גאַנצע רייה גאַסען מיט עלעקטרישע לאַמפּען, ווי: נאַווראָט, עוואַנגעליצקאַ, שענקיעוויטש, גלובנאַ, אָרלאַ און מאַר-זאַווא און צענטער שטאָט און אַ רייה גאַ-סען אין באַלוט ווי: בראַזער, רייטער, ער, צעגלאַנאַ א. א. און אויך עטלי-כע גאַסען אין ווידזעוו און באַיע ביז קאַראָלעוו. אויסער דעם וועלען נאָך 7 גאַסען דאָס יאָהר בעלויכטען ווערען מיט גאַז-לאַמפּערן.

בלוטיגע געשלעגען בעת אַנ'-עפענטליכען משפט

(ענדע פון זייט 3).

וּנען שוין לאנג אַרוים פון זייער ראָמאַנטישער תקופה, זיי זענען געוואָרען פּראַקטיש און האָבען במילא פערלוירען זייער אַמאָליגען הערצאישען שוואונג. לאָכט נישט פון דעם ראָמאַנטיק. וואָס וואָלט געווען דער סאָציאַליזם אָהן דער ראָמאַנטיק? מיר זעהען היינט אַוועק פון דער ראָמאַנטיק. דאָס האָט געווירקט דאָס לעבען, די אומשטענדען, און דאָס וואָס עס האָט זיך צוגעשפּילט אין מזרח-אייראָפּא יענער פערברעכען געגען סאָציאַליזם...

דאָ ברעכט ווידער אויס א געוואַלדיגער סקאַנדאַל, וועלכער איז פיל שטאַרקער פון פריהערדיגען. די רויטע פּיפען, עס ברעכען אוים געשלעגען, מ'רייסט זיך פאַר די נעזער, פּרויען ספּאַזמירען, די נפּוואַלדען און געשרייען נעהען עד לב השמים. אַ טראַנט מען שוין פערוואונדעט. עס זעהט אויס ווי אַנ'אמת'ער מלחמה-פּלאַץ. ווידעראַמעל האָט פּאָליצייַ אינטערווענירט, און ה' מאַצקי זעצט ווייטער פאָרט זיין רעדע.

— צי האָבען מיר א רעכט צו בעשולדיגען דעם יודישען סטודענט? צי האָבען מיר ערפילט אונזער חוב לגבי דער יודישער סטודענטענשאַפט, אַז זי זאָל נישט דאַרפען קומען צו דער איצטיגער לאַגע? מען וואָלט אפשר געדאַרפט אונז צו זעצען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק, ווייל מיר האָבען נישט געוואוסט אונטערצוהאַלטען דאָס יוגענד-פייער.

און צו איז דען היינט נישטאָ קיין העראָאיזם ביי דער יודישער יוגענד? די וואָס ברוקען די „זומפּען" אין ארץ-ישראל און וואָס שמאַכטען אין די סיבירער תּפיסות, זענען זיי נישט קיין העלדען?

ה' מאַצקין ענדיגט זיין רעדע:

— מיר האָבען נישט קיין רעכט צו בעשולדיגען דעם יודישען סטודענט. מיר דאַרפען זיך נאָר מיט איהם בעשעפטיגען.

דער אורטייל איז צוליב דער שפּעטער שעה נישט ארויסגעגעבען געוואָרען. אָבער עס איז דאָך נישט וויכטיג דער אורטייל. וויכטיג איז, אַז עס איז בענומען געוואָרען אויפ'ן טיש איינע פון די צונגעוועהטעסטע פראַגען אין יודישען לעבען. אין דאָס האָבען געטון דוקא די פּאַריזער יודען, וואָס ווייזען נישט אַרויס קיין בעזונדערע אַקטיוויטעט אויפ'ן געביט פון יודיש-נאַציאָנאַלען לעבען און שאַפען.

10 יאָהר פאַשיזם

(ענדע פון זייט 4)

מעט, האָבען מיר געטאַכט דעם ערשטען שריט צו דער רעוואָלוציע. דאָס אַרמיי-טרעטען אין קריג איז געווען דער צווייטער שריט פון דער רעוואָלוציע, ווייל אָהן דעם דאָזיגען שריט וואָלט גאַנץ אייראָפּא איצט געווען פערגעוועלטיגט צום דייטשען יונקערטום און עס וואָלט געווען א סוף צו דער פרייהייט אין אייראָפּא. די פרייהייט ווילען מיר אָבער נישט בלויז פאַר זיך, וואָס רייסט זיך פּראָלע-טאַריער נאָר פאַר גאַנצען פאָלק. איצט דאַרף מען די דאָזיגע פרייהייט פערפעסטיגען אָהן אונטערשייד, צי מען וועט מוזען אָנקומען צו געזעצליכע אָדער צו אומגעזעצליכע מיטלען. דער דאָזיגער אויפרוף איז פערשפּרייט געוואָרען איבער גאַנץ איטאַליען און האָט געפונען א גע-וואַלדיגען אָפּקלאַנג. און די ווייטערע פון די נעוו. פראַנט-סאָלדאַטען. פון גאַנץ איטאַליען זענען די פראַנט-קעמפער געקומען קיין מיילאַנד, וואו מוסאָלינו האָט פאַר זיי געהאַלטען א פלאַמ-פּעדעד. גע-רעדע און געגרינדעט דעם פערבאַנד פון די „פראָנט-קעמפער" מיט איהם, מוסאָליני'ן אַלס פּרעזעס. און אַט דער דאָזיגער פערבאַנד איז געווען דער גרונד-שטיין צו דער פאַשיסטישער בעוועגונג, וועלכע האָט איבערגעגעבען מוסאָליני'ן די גאַנצע מאַכט אין איטאַליען.

און היינט ביינקט מען 10 יאָהר נאָך דער דאָזיגער היסטאָרישער פערזאַמלונג און „אויסגעוועהלט" געוואָרען דער נייער פּאַרלאַמענט אין איטאַליען, א פּאַרלאַ-מענט, וואָס איז איינציג אין זיין מין און איינציג אין זיין צוזאַמענשטעל. א פּאַרלאַמענט אָהן פּאָליטישע פּראַקטיקעס, אָהן א מעהרהייט און אָהן א מינדערהייט נאָר פון איין גרויסע סטאַדע געטרייע און געהאָרכזאַמע תּלמידים פון דעם דיקטאַטאָר בעניטאָ מוסאָליני.

—ח—

די בלוטיגע סטודענטען-דעמאָנסטראַציע אין מאַדריד

ווי עס איז שוין אונזערע לעזער בעוואוסט פון די טעלעגראַמען זענען אויף די גאַסען פון מאַדריד פאָרגעקומען בלוטיגע צוזאַמענשטויסען צווישען סטודענטען און פּאָליציי, וואָס האָבען זיך פערענדיגט מיט'ן פערמאַכען די אוניווערזיטעט. דאָס בילד שטעלט פאָר דעם פּלאַץ, וואו די געשעהענישען זענען פאָרגעקומען.

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 18-26.
Od wtorku, dnia 19 do 25 marca 1929 roku wł.
KRÓL DŻUNGLI
Dramat w 12 aktach, z życia dżungli afrykańskich w/g powieści R. Kipplinga.
W roli głównej **ELMO LINCOLN**
Dla młodzieży:
CHATA WUJA TOMA
Dramat w 12 aktach wg. rozgłośnej powieści **Haritey Beecher Stowe**
Następny program (świąteczny)
Niedorostek (Harold Lloyd)

א שערער
קווענטועל צו וואָס עס זאָל נישט זיין אַרט בע-שעפטיגונג פאַר א קליינעם געהאַלט אָפּערטען אונטער „שערער" אין „ל. ט." 1413

ס'איז פערלוירען געוואָרען
א וועקסעל אויף 50 זל. צאָלבאַר דעם 5/4 אין לאָדז אויסגעשטעלט סעניאָר פולנאַצנא 6 אָרדרע ה. קושמיראַק, דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. אָפּצוגעבען זגערזשער 56 בעלכאַטאָווסקי

Sklep pokój z kuchnią
nadający się na każdy interes oddam. Wiadomość Andrzeja 36, u właściciela domu. 1419

צו פערדינגען א צימער
מיט א בעזונדערן איינגאַנג פאַר איין אָדער צוויי אינטעליגענטע מענשען. אינפאָרמירען זיך: אַלעיא קאָשטשושקי 29, ביים וועכטער. 2574,

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-הימע נאָך דער לעצטער פאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:
פאַר נאָר **2.50** זל.
23 זאַוואַדזקאַ 23
אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פאַרטער.
בעמ. צום יעצטיגען סעזאָן ווערט געמאַכט אַלע אַרט שטרוי-היטען, פילץ מיט שטרוי אויך זיידענע היטען צו שפּאָט ביליגע פּרייזען — — — נאָר פאַר **5 זל.**
„TOLA"

פערלאַג די טעאַטער-וועלט
וואַרשע — לאָדז.
וויכטיג נייעס פאַר חברים טרופּעס און דראַמאַטישע קרייזען—
ס'איז אַרויס פון דרוק:
נאַכט-שאָטענס
דראַמאַטישע פּאָעמע אין דריי אַקטען
פון מ. פראַנקענטאַל
128 זייטען, פּרייז 3 גילדען.
אַדרעס פאַר בעשטעלונגען:
Wydawnictwo „Di Teater-Welt"
Łódź, Południowa 32/4,

דרוקזאַכען
אַלערליי
ווערען שנעל, און פּראָמפּט אין דער פיינסטער אויס-פיהרונג און די מאָדערנסטע שריפט אויסגעפערטיגט.
קלעפּסידרעס
(טאַרעס-אנצייגע)
ווערען אין פערלויף פון 2 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפּט איבער דער גאַנצער שטאָט.
בוכדרוקעריי
ע. און מ. האַמבורסקי
פּיעטריקאָווער 16. טעל. 47.

היפּאָטעקען-געלד
צו ביליגע צינזען
אויף בערלינער הייזער
בעזאָרגט שנעל
Ch. Regenwetter
Berlin S. 14, Stallschreiber № 33
Telefon: Dönhoff 4337.

הכסף יענה את הכל
לאָסען
צו דער 5-טער קלאַס
פון דעם איבערגעבליבענער קליינער צאָהל זענען נאָך צו בעקומען
איילט אַלזאָ צו קויפען ביי אונז א לאָס
די ציהונג דויערט ביז'ן 16-טען אַפּריל די אַלגעמיינע סומע פון געווינסען 23,048,000 זל. קאָלאָסאַלע שאַנסען צום געווינען.
יעדער צווייטער לאָס געווינט!
בירגער די צייט איז קורץ דאָס גליק רופט אייך אַליין!
די גליקליכסטע קאָלעקטור
E. Lichtensztajn
Łódź, Piotrkowska 72
צענטראַלע פון קאָלעקטור, וואַרשאַ מאַרשאַלקאָווסקא 146 קאָנטאָ פ.ק.א. 64209. די פירמע עגזיסטירט פון 1835. געפעלליגע פּראָווינץ-בעשטעלונגען ערלעדיגען מיר מיט דער אַנדערער פּאָסט נאָך'ן פריהערדיגען איינצאָלען אויף אונזער קאָנטאָ אין פ.ק.א

לאַמפּען
פיר שפּייז-צימער סאַלאָן-קאַבינעט שלאָף-צימער
קויפט זיך אָנגעסטען און פאַבריקס-לאַגער ביי
Sz. P. Szmalewicz
פּאָלודניאָווא 8,
טעל. 64-39
טערען צוגענומען רעפּאַראַטורען אומאַרבייטונגען, עקסידיען.

לעטשניצע
17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.
אַלערליי קראַנקהייטען ווערען עמפּפאַנגען דורך ספּעציאַליסטע דאָקטוירים פון 9 פריה ביז 6 נאָכ'מ.—פּעטטונג, עלעקטריזאַציע סאָלקען-שטראַלען, קינסטליכע בערגזונען-באַסטראַלונגען אימפּיגען געגען שקאַרלאַטינע.

לעזט און אָבאָנירט
— דאָס —
לאָדזשער טאָגעבלאַט

וויל'סטו האָבען אַ'יום-טוב
אַנ'עלעגאַנטען אויסגעפּרישטען אַנצוג, קלייד. פּאַלטען,—קלינג-אַן טעלעפאָן
— צום — **60-99**
פּוילישען ווירלדער דריי
בראָניסלאַוו בזשאָזאָווסקי
זשעראָמסקיעגא 99, טעל. 60-99.
ווערט אָנגענומען אַלערליי בעשטעלונגען, וואָס געהען אַריין אין געביט פון שניידעריי אויף טעלעפאָנישע אָדער פּערזענליכע אויסטראָגען, ניצעוען, איבעראַר-ביי טונגען, רעפּעראַטורען, רייניגען, אַרויסנעמען פלעקען, קינסטליך פערצירעוען, כעמיש וואַשען, פאַרבען. די אַרבייטען ווערען אויסגעפירט פּאַכמעניש. סאָליד און פּינקטליך.
ערשטקלאַסיגע קרעפּטען! אויספּרישען אַנ'אַנצוג 2.80, א קלייד 2.60, א פּאַלטאָ 2.80, מיט'ן אָפּנעמען און אָפּ-שיקען. די פּרייזען זענען זעהר צוגענגליך.

א טיכטיגע
בופעטאווע
קען זיך מעלדען אין די קאָנדיטאָריי ביי ה' גאָמאָלינסקי פּרשעיאַזד 1, פון 2—11 און פון 7—4 נאָכמ. 1287

בלעטער געניצטע — פיר — **וועבמאַשינען**
גרעסטער קוואַנטום פון פערשידענע גענגע — ביליג צו פערקויפען —
ערפאַרען זילבערשטיין שענקיעוויטשאַ 29.

פערשידענע
וואוינונגען
פון 1 ביז 4 צימער מיט אַלע בעקוועמליכקייטען פון זאָפאָרט אָפּצוגעבען. צו ערפאַהרען ביי וואָלף בערגער. פּאָמאָרסקא 25 טעלעפאָן 68-67 1481

א יונגערמאַן
פון בעסערע עלטערן מיט 4 קלאַסיגע בילדונג זוכט א פּאָסטען צו וואָס עס זאָל נישט זיין, עס קען אויך זיין אַלס געהילפס-בוכהאַלטער. אָפּערט אין „לאָדזשער טאָגעבלאַט" אונטער K. L.

א מעבלירט פראָנט-צימער
אויפ'ן 2-טען שטאָק מיט אַלע בעקוועמליכקייטען ווי אויך א צימער מיט א קיך פון 1-טען אַפּריל איבערצוגעבען צמענטאַרנא 3, וו. 26. צו ערפאַהרען א גאַנצען טאָג. גינסטיגע בעדינגונגען.

א ציהרונג אין יעדען יודישען הויז
איז דאָס פּרעכטיגע וואונד-בילד פון די גדולי ישראל, אויף וועלכען עס געפינען זיך 38 פּאָטאָגראַפיעס פון די פּרימינענסטע גדולים ביי יודען. דאָס בעקומט איהר אין נייעם ספרים-סקלאַד פּולנאָצנאַ 6. ביי יהושע שאַפּירא פּאַ 50 גראָש. מיט פּאָרטאָ 60 גראָש. קירצליך וועט אויך ערשיינען א צווייטע סעריע פון די גדולי ישראל ביז די היינטיגע צייט, אַלזאָ ווערט גע-נעטען ביי די קרובים און בעקאַנטע, וואָס האָבען פּאָטאָגראַפיעס פון רביים, רבנים און סתם אָנערקענטע גדולים ביי יודען מיר צו שיקען און מיר וועלען זיי מיט דאַנק אָפּשיקען. גם יש להשיג אצלי על הכתבת הנ"ל הלוח „אילנא דחיי" סדר השתלשלות החסידים מהבעש"ט עד זמן הזה בציור אילן עם ענפים במחירו 120. אויך איז ביי מיר צו בעקומען כל מיני ספרים, טליתים, ציצית, נאַרטלען, אויך אויף פּורים-געשאַנקען און אַלעס, וואָס עס געהער צום מסחר ספרים, צו די בי-ליגסטע פּרייזען. 1428

אבאָנאַמענטס-פּרייז: פאַר 3 חדשים אין לאָדז 6 זל. ... אין פּראָווינץ ... אַנאָנסען-פּרייז: ... פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. ... פון די פּרעזען ווערט נישט אַרויסגעגעבען קיין ראַבאַט

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.